

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ท.ม., ท.ช.

(สังเวียน บุญชูศร)



ณ ฌาปนสถาน กองทัพอากาศ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร

๒๖ เมษายน ๒๕๑๘



ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาในงานรดน้ำศพ ตั้งศพบำเพ็ญกุศลและเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ตลอดจนถึงวันพระราชทานเพลิงศพนี้ หากมีสิ่งใดบกพร่อง ขอได้โปรดประทานอภัยด้วย

เจ้าภาพ



ขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ท.ม., ท.ช.

(สังเวียน บุญชูศร)

ชาตะ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๓๙

มตะ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๗

ชีวประวัติ

ขุนบริบาลบรรพตเขตต์ (สังเวียน บุญชูศร) เป็นบุตรคุณพ่อศร คุณแม่นิล บุญชูศร เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๓๙ ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพี่น้องรวม ๕ คน คือ

๑. หลวงสกลคณารักษ์

๒. นางเหรียญ พ่วงสุนทร

๓. ขุนบริบาลบรรพตเขตต์

๔. นางสาวสังวาลย์ บุญชูศร

๕. นางบุญพิง ใจรอบคอบ

ได้ทำการสมรสกับ คุณแม่พิณ จั่นมณี มีบุตรธิดา ๘ คน คือ

๑. นางสุภาพ สุคนธทรัพย์ (สมรส พลอากาศตรี จรรยา สุคนธทรัพย์)

๒. นางสาวสุพัฒน์ บริบาลบรรพตเขตต์

๓. นายสุพจน์ บริบาลบรรพตเขตต์

๔. นายสุพนธ์ บริบาลบรรพตเขตต์

๕. พันจ่าอากาศเอก สุพงษ์ บริบาลบรรพตเขตต์ (ถึงแก่กรรม)

๖. นางสาว สุภาณี บริบาลบรรพตเขตต์

๗. นางสายพิณ ฉิมพาลี (สมรส นายทรงพล ฉิมพาลี)
๘. เรืออากาศโท วุฒิพร บริบาลบรรพตเขตต์
๙. นางสาวศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์

ชีวิตราชการ

๑ มิถุนายน ๒๔๕๕	เข้าเป็นนักเรียนนายสิบ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๒ เลขทะเบียนที่ ๒๔๕๖/ทบ. ๒/ศ ๕๕๑
๑ พฤษภาคม ๒๔๕๖	เป็นนายสิบตรี กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๒
๒ เมษายน ๒๔๕๗	เป็นนายสิบโท กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๒
๓๐ เมษายน ๒๔๕๘	ออกจากราชการทหาร
๑ พฤษภาคม ๒๔๕๙	เป็นเสมียนตรี แผนกอัยการ จังหวัดนนทบุรี
๑ ธันวาคม ๒๔๕๙	เป็นเสมียนโท แผนกอัยการ จังหวัดนนทบุรี
๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๐	ออกจากเสมียนโท แผนกอัยการ จังหวัดนนทบุรี ไปรับราชการเป็นทหาร อา สา สง คราม ทวีป ยุโรป สงครามโลกครั้งที่ ๑ เดินทางออกจากประเทศไทย เมื่อ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๖๑ และได้กลับมาถึงประเทศไทย เมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๔๖๒ และได้ออกจากราชการทหารเมื่อ ๓๐ กันยายน ๒๔๖๒
๑ ตุลาคม ๒๔๖๒	เป็นเสมียนโท กรมอัยการ
๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๔	เป็นอัยการผู้ช่วย จังหวัดเพชรบุรี

๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๒	โอนจากอัยการ มาเป็นผู้รั้งตำแหน่งนายอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
๑ พฤษภาคม ๒๔๗๓	เป็นนายอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๕	เป็นนายอำเภอแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม
๑ กันยายน ๒๔๘๑	เป็นปลัดจังหวัดสมุทรสงคราม
๓ พฤษภาคม ๒๔๘๒	เป็นนายอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
๑๘ กรกฎาคม ๒๔๘๓	เป็นปลัดจังหวัดสมุทรปราการ
๑ มกราคม ๒๔๘๖	เป็นนายอำเภอเมืองสมุทรปราการ
๑๘ เมษายน ๒๔๘๗	เป็นปลัดจังหวัดนครจัมปาศักดิ์
๑ มกราคม ๒๔๘๘	เป็นผู้รักษาการตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัด นครจัมปาศักดิ์
๕ มกราคม ๒๔๘๘	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดนครจำปาศักดิ์
๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๙	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดสมุทรสาคร
๓ กันยายน ๒๔๙๐	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดกาฬสินธ์
๖ ธันวาคม ๒๔๙๐	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดนครราชสีมา
๑ มีนาคม ๒๔๙๒	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดนครสวรรค์
๑ มกราคม ๒๔๙๔	เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดปทุมธานี
๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๕	เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
๑ มกราคม ๒๕๐๐	เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
๒๓ มกราคม ๒๕๐๐	ออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุ ตามคำสั่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง มหาดไทย ที่ ๖๐๒/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๐๐

เครื่องราชอิสสริยาภรณ์

เหรียญสัมพันธมิตร สงครามโลกครั้งที่ ๑

เหรียญที่ระลึกในราชการสงครามโลกครั้งที่ ๑

เหรียญบรมราชาภิเศก

เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

เหรียญจักพรรดิมาลา

เหรียญรัตนาภรณ์

ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย

ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก

อิสสริยาภรณ์ต่างประเทศ

เหรียญโอฟพีซิเอร์สตาคาเดมิ ของรัฐบาลฝรั่งเศส

กำหนดการบำเพ็ญกุศลศพ

ขุนบริบาลบรรพตเขตต์

27 มิ.ย.17. 16.30 น. รดน้ำศพ 19.30 น. สวดพระอภิธรรม

28 มิ.ย 17 หลวงสถลคณารักษ์และครอบครัว
เตรียม ทบ.รุ่น ๕

29 มิ.ย 17 พล.ต.ต.วิจิตรและครอบครัว

30 มิ.ย 17 ข้าราชการและครอบครัวกองบิน ๒
ว.ต.อ.เสาว วีระธาร

1 ก.ค.17 เตรียม นรก. รุ่น ๔ - บ.ส่งเสียงทางสาย

2 ก.ค.17 คณะราชสีมา

3 ก.ค 17 ชงค์ วงษ์ขันธ์ - พระศักดิ์ ศิรพานิชกร
21.00 น. บรรจุศพ

พล.อ.อ. ศิริ เมืองมณี อดีตรองผู้บัญชาการทหารอากาศ
กรุณาให้เกียรติไปรดน้ำศพ

พล.อ.อ. ประวัติ จิระสถิตย์ ผู้บัญชาการกองบินยุทธการ
กรุณาให้เกียรติไปรดน้ำศพ

หลวงสกลคณารักษ์   พี่ชายผู้วายชนม์รดน้ำศพ

ภรรยาผู้วายชนม์รดน้ำศพ



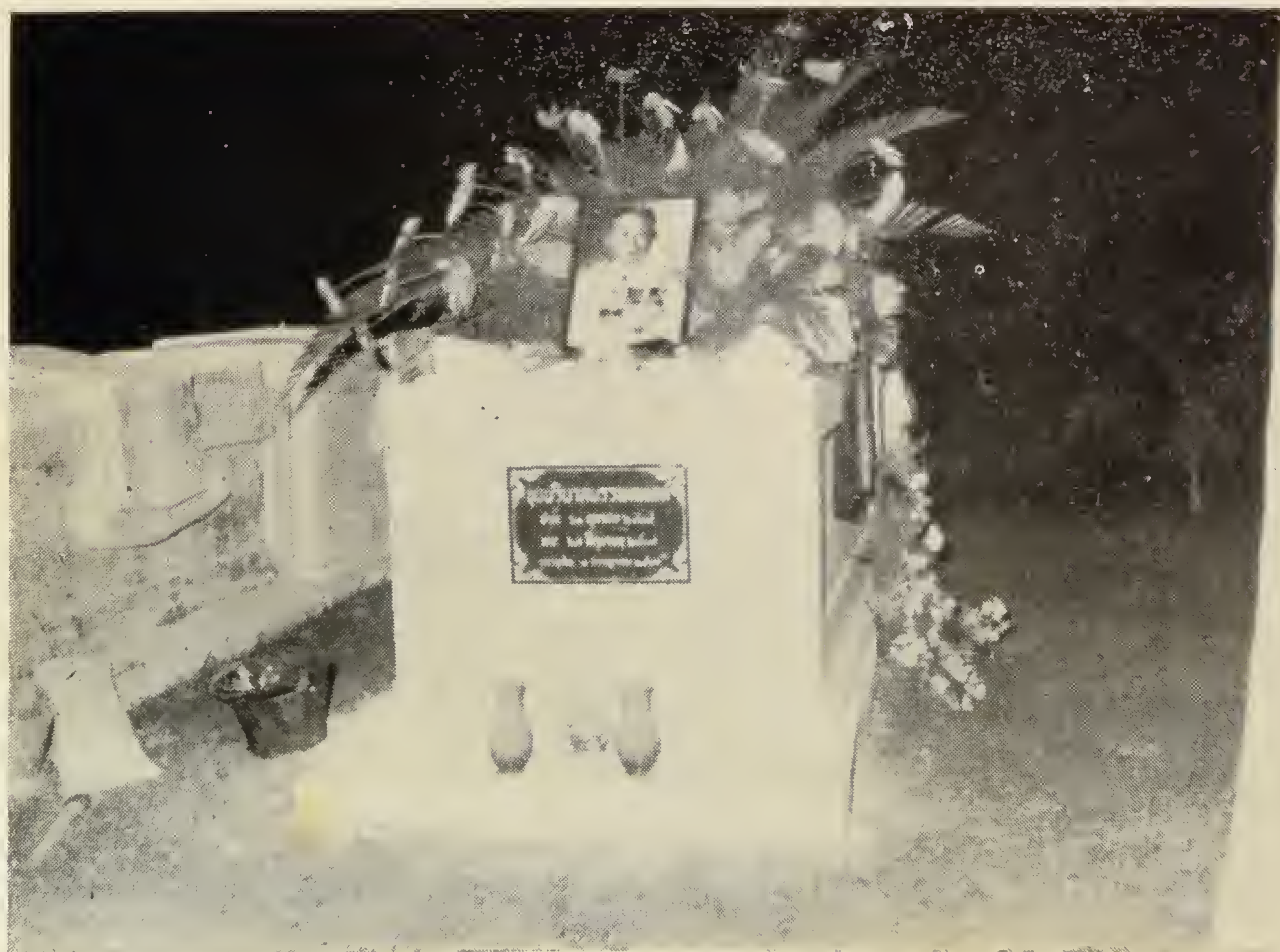
ตั้งศพสวดพระอภิธรรม
ณ ฌาปนสถานกองทัพอากาศ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

คุณแม่ถวายปัจจัยไทยธรรม



ภรรยา บุตร – ธิดา และหลานๆ

พิธีบรรจุศพ ณ สุสาน วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร



สุข และ สงบ

คำไว้อาลัย

วัดกวิศราราม

๑๒ เมษายน ๒๕๑๘

เจริญพร ท่านผู้บังคับการและคุณนาย ที่รัก

เมื่ออาตมาภาพ ได้รับทราบงานพระราชทานเพลิงศพ คุณพ่อ และไม่สามารถจะไปร่วมด้วยตนเองได้ หากไม่มีทางร่วมการกุศลด้วยประการอื่นแล้ว อาตมาภาพก็จะไม่สบายใจไปนานเพราะงานสำคัญพิเศษของท่านและคุณนายเช่นนี้นาน ๆ จะมีสักครั้งหนึ่ง และท่านกับคุณนายก็เป็นที่รักใคร่นับถือของอาตมาภาพ

เพราะฉะนั้น อาตมาภาพจึงได้ตกลงใจในรายการบำเพ็ญกุศลอุทิศให้คุณพ่อ โดยให้ไวยาวัจกรจัดส่งกัปปิยภัณฑ์ จำนวน ๕๐๐ บาท ส่งมามอบให้เพื่อร่วมการบำเพ็ญกุศลครั้งนี้.

ขอเจริญพร

พระธรรมญาณมุนี

เจ้าคณะจังหวัด ลพบุรี

อาลัย
ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ฯ

ชีวิตนี้จะหาอะไรแน่ มันเปลี่ยนแปรอยู่ทุกเวลาอายุขัย
เกิดแล้วแก่เจ็บตายทุกรายไป ทิ้งทรากไว้ให้คิดพินิจดู

สภาวธรรมคือความจริงของสรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะมีวิญญาณหรือไม่มีวิญญาณ นั้นได้แก่เกิดขึ้นในเบื้องต้น แปรปรวนในท่ามกลาง และสูญหายดับไปในที่สุด ซึ่งได้นามว่า อนิจฺจํ เป็นของทนไม่ได้ เพราะบีบคั้นเบียดเบียนย่ำยีอยู่ทุกขณะ ซึ่งได้นามว่า ทุกฺขํ และมิใช่เรา มิใช่ของเรา มิใช่ของใคร ไม่มีเจ้าของ ไม่มีแก่นสาร เป็นของว่างเปล่า เพราะไม่อยู่ในอำนาจของใคร ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใด ซึ่งได้นามว่า อนตฺตา เสมอเหมือนกันหมดต่างแต่ระยะกาลเร็วหรือช้ากว่ากันเท่านั้น

ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ฯ มีชีวิตคลุกคลีอยู่กับการงานในหน้าที่ราชการตั้งแต่หนุ่มจนเกือบจะแก่ ด้วยความอุตสาหะ วิริยะ และซื่อสัตย์สุจริต จนเป็นผู้มีฐานะตำแหน่งก้าวหน้าขึ้นตามลำดับจนสุดยอดชั้นจังหวัด ซึ่งนับว่าเป็นผู้มีโชคดีอยู่มิใช่น้อย

ความตายเป็นเรื่องธรรมดาของสังขาร มีเกิดในเบื้องต้น แปรปรวนในท่ามกลาง แตกดับไปในที่สุด ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ก่อนจะถึง

อนิจจกรรม ก็ได้สร้างความดีและบุญกุศลไว้พอสมควรแก่ฐานะแล้ว กล่าวคือ เมื่อมาก็เกิดเกิดในตระกูลสัมมาทิฏฐินับถือพระพุทธศาสนา เมื่อดำรงชีวิตอยู่ก็ได้บำเพ็ญประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ทั้งประโยชน์ของประเทศชาติและพระศาสนาอันเป็นส่วนรวม เมื่อละจากโลกนี้ไปก็จากไปอย่างมีเกียรติ ไม่มีใครติเตียนได้ เรียกว่า มี ๓ ดีติดตัว คือมาดี อยู่ดี และไปดี เมื่ออยู่ก็มีคนรักใคร่ จากไปก็อาลัยถึง.

ขออำนาจแห่ง บุญกุศล ที่ คณะ เจ้าภาพได้ บำเพ็ญกุศลอุทิศ แด่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ตั้งแต่กาลเบื้องต้นจนถึงปัจจุบัน จงดลบันดาลให้สำเร็จเป็นอิฏฐวิบากบุญแด่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ในสุคติสัมปรายภพทุกประการ.

พระราชปัญญาโสภณ

เจ้าอาวาสวัดราชนัดดารามวรวิหาร

กรุงเทพมหานคร.

คุณพ่อที่เคารพรัก

ตามคำกล่าวว่า *"หญิงใดได้ครองรักครองเรือนกับชายที่ประเสริฐ นับเป็นโชคมหาศาล ยิ่งกว่าการได้ครอบครองทรัพย์สมบัติใด ๆ ในโลก"* นั้น เป็นความจริงที่ดิฉันเห็นด้วยอย่างที่สุด เพราะดิฉันเป็นคนหนึ่งที่ได้รับโชคมหาศาลอันนี้

ตลอดระยะเวลาที่เราใช้ชีวิตร่วมกันมา คุณพ่อได้พิสูจน์ความจริงข้อนี้ให้ประจักษ์ต่อดิฉันเสมอมา ตั้งแต่เข้ารับราชการเป็นอัยการผู้ช่วยจังหวัดเพชรบุรี จนกระทั่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นตำแหน่งหน้าที่สุดท้ายในชีวิตการรับราชการของคุณพ่อ คุณพ่อรับราชการมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดระยะเวลายาวนาน ในด้านชีวิตครอบครัว คุณพ่อก็ได้ปฏิบัติหน้าที่สามีที่ดี และ พ่อที่ดีของลูก ๆ อย่างสมบูรณ์ แม้ว่าดิฉันจะตระหนักว่าความตายเป็นของธรรมดา สักวันหนึ่งเราจะต้องจากกันด้วยความตายซึ่งไม่มีใครสามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แต่ดิฉันก็ยังอดที่จะเศร้าโศกเสียใจต่อการสูญเสียคุณพ่ออันเป็นที่เคารพรักยิ่ง เสียมิได้ ขอให้ความซื่อสัตย์สุจริต และคุณงามความดีได้ทำมาตลอดชีวิต ได้โปรดช่วยนำคุณพ่อไปสู่สุคติ ในภพหน้าด้วยเถิด.

พิณ บริบาลบรรพตเขตต์

อาลัยน้อง

ไม่คาดหมายเลยว่า น้องจะเดินทางไปสู่สุขคติก่อนพี่ แม้จะย่างเข้าสู่วัยชราด้วยกัน ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง และสง่าผ่าเผย พี่คิดว่าน้องจะต้องเป็นผู้ใส่ไฟเผาพี่มากกว่า

ในที่สุดเราก็หลีกหนีกฎแห่งกรรมไปไม่พ้น แต่ละคนดำเนินชีวิตตามอำนาจลึกลับและสิ้นสูญไปตามบัญญัติลิขิต เร็วหรือช้า สุดจะผ่าผืน

อันที่จริง ความคิดคำนึงถึงน้องมีอยู่ในดวงจิตของพี่ตลอดเวลา ไม่จำเป็นต้องจารึกเป็นตัวอักษร แต่ครอบครัวของน้องวิงวอนให้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสืออนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพก็ขัดขืนมิได้ และคิดว่าไม่สามารถจะถ่ายทอดความรู้สึกรัก อาลัย ห่วงใย ได้เหมือนความจริงใจที่มี

น้องเป็นคนดี เป็นขวัญใจของครอบครัว โอบอ้อมอารีแก่มิตรสหาย ให้ความเมตตาอารีแก่ญาติ แจกจ่ายความกรุณาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้น้อยทุกคนด้วยความบริสุทธิ์ใจ เคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาผู้ใหญ่ สำหรับพี่ แม้ว่าน้องจะมีตำแหน่งราชการสูง เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ก็คงให้ความเคารพ แสดงความนบนอบแก่พี่ดุจเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ด้วยความจริงใจ และดูเหมือนจะเพิ่มความศรัทธาในตัวพี่มากขึ้น เมื่อเราสูญเสียบิดา

ขอชมว่าน้องเป็นผู้ที่มีจิตใจเยือกเย็น สุขุม สงบเสงี่ยม และยิ้มแย้มได้ทุกเมื่อทุกเวลาแม้ในขณะงานหนักหรือมีทุกข์ เป็นผู้อดกลั้น สำรวมสมกับที่เป็นสาวกพระบรมศาสดาแห่งชาวพุทธของเรา

ที่กล่าวแล้วเป็นสัจจะ มิได้เกินความจริง หรือยกย่องส่งเสริมให้สูงเด่น

แม้จะทราบว่าการพลัดพลากจากสิ่งที่รักเป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ แต่ไม่สามารถจะหักห้ามการระลึกถึงน้อง แม้ในขณะนี้ และจะระลึกถึงต่อไปอีกชั่วกาลนาน

ด้วยอำนาจกุศลผลบุญที่น้องได้ประกอบกรรมดี ส่วนที่พี่ปฏิบัติชอบซึ่งขออุทิศแก่น้อง และภรรยา บุตร ญาติมิตร ผู้เคารพ ร่วมจิตพร้อมกัน ทำบุญบริจาคทานทั้งหลายนั้น จงเป็นพื้นฐานรองรับ โอบอุ้ม ดวงวิญญาณของน้องไปสู่สุคติสัมปรายภพ

หลวงสกลลักษณารักษ์

๕๗ เสนานิคม ๑ พหลโยธิน

คำไว้อาลัย

ด้วยท่านเจ้าภาพในงานพระราชทานเพลิงศพ สิบเอก ขุนบริบาลบรรพตเขตต์ อดีตทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่ ๑ และอดีตข้าหลวงประจำจังหวัด และผู้ว่าราชการหลายจังหวัด ได้มาขอร้องให้ข้าพเจ้าผู้เป็นนายกสมาคมและเป็นเพื่อนร่วมตาย ช่วยเขียนคำไว้อาลัยในงานพระราชทานเพลิง ซึ่งข้าพเจ้าเต็มใจรับเขียนให้ตามความประสงค์ เพราะขุนบริบาลบรรพตเขตต์เป็นทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่ ๑ และเป็นเพื่อนรักของข้าพเจ้า

ท่านผู้มรณะผู้นี้ ได้อาสาสมัครร่วมราชการสงครามมาด้วยกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ในงานพระราชสงครามโลกครั้งที่ ๑ เธอเป็นผู้ยอมสละชีพเพื่อชาติเพื่อยื้อแย่งเอาเอกราชที่แท้จริงมาให้แก่ประเทศชาติของเรา ไม่ต้องตกเป็นเอกราชครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือเอกราชจอมปลอมให้ชาติอื่นมาข่มหมูดูถูกดูแคลนคนไทยได้อีกต่อไป ซึ่งคนไทยที่มีอายุ ๗๒–๙๐ ปี ล่วงแล้วย่อมจะยังคงจดจำไว้ได้ดี ว่าเมื่อครั้งโบราณกาลเราเคยได้รับความชอกช้ำระกำใจมาแล้วแต่หนหลังเพียงใด เพราะสมัยก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ คนต่างชาติหรือคนอาเซียตัวเหลือง ๆ ดำ ๆ มากคนหลายชาติได้โอนสัญชาติไปเป็นคนบังคับชาติอื่น ๆ ที่มีสัญญาเรื่องอำนาจศาลกับประเทศไทย เมื่อเกิดคดีก็ไปขึ้นศาลกงสุลไม่ต้องขึ้นศาลไทยทั้ง ๆ ที่ตัวเองอยู่ในเมืองไทยแท้ ๆ ภาษีขาเข้าฝรั่งเขารวยไปตาม ๆ กัน เราจะเก็บภาษีขาเข้าแก่เขาเกินร้อยชักสามหาได้ไม่ เพราะเขาบังคับให้เราทำสัญญาไว้กับเขาเช่นนั้นปีหนึ่ง ๆ เราจะเก็บ

ภาษีขาเข้าได้ปีละ ๒–๓ ล้านบาท ทำให้ประเทศเรายากจนแย่ ซึ่งผิดกับเดี๋ยวนี้มากมาย เพราะปัจจุบันนี้เฉพาะค่าภาษีขาเข้าของเราก็ได้เงินมาปีละหลาย ๆ พันล้านบาทเสียแล้ว ทำให้เรามีทุนนำไปพัฒนาประเทศชาติ เช่น โรงเรียน, โรงพยาบาล, ถนนหนทาง. กองทัพบก, เรืออากาศและตำรวจ ได้ใหญ่โตจนพออวดเขาได้ ทั้งนี้เพราะเงินตัวเดียวที่บันดาลให้เราลืมตาอ้าปากกับเขาได้ จึงถ้าจะเขียนอย่างตรงไปตรงมาไม่ยกยอปอปั้นแล้ว ก็เห็นจะไม่ผิดกระมังถ้าหากจะขอเชิญชวนท่านผู้อ่านทั้งหลายเพื่อช่วยกันระลึกว่า ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ผู้มรณะนั้นแหละเป็นชิ้นสำคัญส่วน ๑ หรือเป็นกำลังผู้หนึ่งในการเอาชีวิตไปแลกเพื่อให้ชาติไทยเราดีขึ้น เจริญขึ้น

ท่านสาธุชนที่เคารพทั้งหลาย กระผมว่าอันผู้ที่มีโอกาสดีได้เกิดมาเป็นมนุษย์กับเขาทั้งหลายนั้น ไม่ใช่เกิดมาง่าย ๆ หากชาติปางก่อนทำแต่ความชั่วไว้อย่างเดียว แดนเกิดของเขาก็คือ นรก, สัตว์, เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย คนที่ทำดีไว้พอสมควรจึงมีโอกาสได้มาเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เมื่อตายเน่า, พอง, เหม็นแล้วต่อให้เป็นนางงามโลกก็ไม่มีใครเขารักเขาชอบเหมือนเมื่อยังมีชีวิตอยู่สวยงามหรูหราอยู่ มนุษย์ที่ตายแล้วคงทิ้งไว้แต่คุณงามความดี ให้เพื่อนมนุษย์ติและชม ทำดีไว้ถึงตายคนก็ชมสรรเสริญ ทำแต่ความชั่วไว้ เขาก็ตามสาปแช่งให้ ส่วนเนื้อหนังมังสาและกระดูกเขาก็รังเกียจไม่มีใครเขาอยากเข้าใกล้อศุภ ถ้าจะว่าถึงซากศพโดยเฉพาะแล้วคิดว่าคนชั่วอาจแพ้สัตว์เวลาตายไปแล้วด้วยกันทั้งสองฝ่ายก็ได้ เพราะช้าง, ม้า, โค, กระบือ เวลามีชีวิตอยู่ก็ออกแรงรับใช้เจ้าของทำไร่ไถนาลากเข็ญจนท่านเจ้าของได้พืชได้ข้าวเต็มยุ้ง เต็มฉาง ขายได้เงินทอง ทำให้เจ้าของมั่งคั่ง และเมื่อตายแล้วก็ยังทิ้งกระดูก หนังเขี้ยวงาและเนื้อไว้ให้เจ้าของได้เป็นประโยชน์

อย่างอื่นอีกเป็นอเนกประการ มันเป็นความจริงอย่างนี้โดยหาทางโต้เถียงยาก แต่มนุษย์เราหากเป็นคนดีเช่น ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ซึ่งได้ชื่อว่ามิเสียแรงที่เกิดมา ในยามสงครามก็เป็นผู้สละเลือดเนื้อและชีวิตเป็นชาติพลีจนบ้านเมืองกระเตื้องขึ้น ดีขึ้น เจริญขึ้นกว่ากาลก่อน เวลาปกติก็ได้ประกอบอาชีพ ช่วยเหลือบ้านเมืองอยู่เป็นเวลาช้านาน จนเป็นที่เคารพนับถือของราษฎรที่เคยปกครองมาทั่วไป เรียกว่าเป็นผู้มาดี อยู่ดี แลไปดี

เรื่องราวและประโยชน์ที่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์กล่าวโดยย่อ ๆ มีนัยดังนี้ ก็และท่านที่เกิดใหม่ภายหลังอายุต่ำกว่า ๒๔ ปี แม้จะทราบเรื่องก็คงไม่เคยมานะรับทุกข์ทัณฑ์กัดฟันทน ดังเช่นคนสมัยปู่ย่าตายายของเราอีก ขณะนั้นเราพูดไม่ออก เพราะเราขาดแสนยานุภาพ ถ้าขืนดื้อดึงไปเราก็คงป่นปี้ตกเป็นทาษเขาอย่างเช่นประเทศเพื่อนบ้านรอบ ๆ ประเทศของเรา

ท่านผู้มรณะได้เสียชีวิต ทิ้งลูกเมียพ่อแม่ไปทวงเอาเอกราชที่แท้จริงมาให้เรา ไม่ให้เราต้องทนทุกข์เวทนาอีกต่อไป ท่านที่เกิดใหม่จึงได้รับความผาสุขทั่วหน้ากัน ไม่ต้องน้ำตานองหน้าอย่างแต่ก่อน จึงนับว่าท่านผู้นี้เป็นผู้มีบุญคุณแก่ประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง แต่อีกประเดี๋ยวร่างกายท่านก็จะจากเราไปแล้ว ข้าพเจ้าขออธิษฐานขอให้คุณงามความดีอันนี้จงช่วยเป็นพลวะปัจจัย ส่งเสริมชักนำให้วิญญาณอันขาวบริสุทธิของท่านได้เสวยสุขในสัมปรยะภพเถิด.

ลงนาม **พันเอก หลวงยุทธสารประสิทธิ์**

(หลวงยุทธสารประสิทธิ์)

นายกสมาคมสหายสงคราม ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำไว้อาลัย

ในการพระราชทานเพลิงศพท่านขุนบริบาลบรรพตเขตวันนี้ พวกเรากลุ่มข้าราชการนครจัมปาศักดิ์ในสมัย พ.ศ. ๒๔๘๗–๒๔๘๙ ยังคงอาลัยท่านอยู่ แม้ท่านจะจากไปเมื่อวัย ๗๘ เศษอันเป็นวัยชราแล้วก็ตาม แต่คุณความดีของท่านที่ทำให้แก่พวกเราในฐานะหัวหน้า ข้าราชการจังหวัดนครจัมปาศักดิ์ ด้วยความโอบอ้อมอารี เมตตา กรุณา เผื่อแผ่ เห็นใจ และประสานความสามัคคีอย่างดีเลิศ ในยามทุกข์ยากระหว่างรับราชการร่วมกันในจังหวัดนี้ ทำให้พวกเราระลึกถึงท่าน และคุณธรรมอันประเสริฐนั้นคงจารึกอยู่ในจิตใจตลอดมา แม้ว่าจะได้แยกย้ายกันหลังจากอพยพกลับคืนบ้านคืนเมืองไปแล้วก็ดี เมื่อหวนระลึกถึงภาวะที่ร่วมอยู่ร่วมกิน ร่วมกันทำงานในครั้งนั้นยังจำได้ว่าพวกเรามีความรื่นเริง มีความสุขพอควรแก่อัตภาพและมีความกล้าหาญที่จะเผชิญความทุกข์ยากและอันตรายอันอาจมีมา ทั้งนี้ เพราะท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ท่านกระทำตน ให้ทุกคนเคารพนับถือ รักใคร่ตลอดจนข้าราชการชั้นผู้น้อย เพราะถือว่าทุกคนมาร่วมทุกข์ร่วมความยากลำบากด้วยกัน ต้องรวมกำลังทั้งกายใจให้มีขวัญดีอยู่เสมอ

เหตุใดจึงกล่าวเช่นนี้ จำต้องขอเล่าเป็นนิทานสักเล็กน้อย จังหวัดนครจัมปาศักดิ์ เป็นดินแดนของประเทศลาว มีเขตติดต่อกับอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี รัฐบาลไทยเข้ายึดครองเมื่อครั้งสงครามอินโดจีนปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ส่งข้าราชการไปปกครองเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานี

ไปทางรถยนต์ประมาณ ๑๑๐ กิโลเมตร แล้วลงเรือล่องลงไปอีก ๒๗ กิโลเมตรจึงถึงที่ตั้งจังหวัด ใครไม่เคยมา เห็นแต่ชื่อว่าเป็นนครคงใหญ่โต แต่ไปถึงแล้วหน้าเสีย เล็กกว่าอำเภอ

ครั้นตอนย้ายที่ตั้งจังหวัดใหม่ไปตั้งที่ท่าเบื่ออำเภอมะโนไพร ล่องตามน้ำโขงไปอีก ๑๐๕ กิโลเมตร เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๕๘๗ ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด นำพวกเราไปตั้งถิ่นฐานที่นั่น ซึ่งมีอาณาบริเวณครึ่งตารางกิโลเมตร ด้านหน้าติดแม่น้ำโขง ด้านหลังติดภูเขาพื้นที่เป็นนา ปลูกอาคารหรูหราหลังคามุงแฝกฝาขัดแตะทั้งสถานที่ราชการและบ้านพัก มีถนนดินเลียบแม่น้ำโขง ๑ เส้น ถนนซอย ๒ เส้น หน้าฝนย่ำโคลนตลอด ๕ เดือน ต้องเดินเท้าเปล่าไปใส่รองเท้าที่ออฟฟิศ อาหารบริบูรณ์พอควร จะซื้อเนื้อหมูต้องไปตลาดตั้งแต่ตี ๓ ถ้าไปย่ำรุ่งได้หัวปลีมาหัวเดียว ข้าวสารหุงแล้วน้ำใสไม่มีน้ำข้าว เหล้ามีเฉพาะเหล้าโรง มีมุ้งไม่มีมุ้ง บุหรี่มีเฉพาะใบยามวนกาบหมาก ยามค่ำคืนพรางไฟเพราะมีใช้แต่น้ำมันมะพร้าว น้ำแข็งอย่าถามหามากลัวคอ ได้น้ำบ่อกดดื่มไป พลเมืองบนที่ตั้งจังหวัดมีประมาณ ๕๐ กว่าคน แต่ครอบครัวราชการในตอนย้ายไปครั้งแรกประมาณ ๓๐๐ เศษ จะเดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานีต้องหาเรือแจวทวนน้ำเดินทาง ๒ คืน ๓ วันจึงถึง ครอบครัวต้องทะยอยกลับ เหลือแต่ข้าราชการโสดเป็นส่วนใหญ่ ข้ามไข้ป่าคุกคามตลอดเวลา ต้องระวังกายาให้ดีที่สุดเหลือที่จะระวังเป็นทุกข์ใจไปเปล่า ๆ ต้องปล่อยไปตามเพลง

ระยะหลังในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ใกล้สงครามเอเซียมหาบูรพาจะยุติ มีปฏิกิริยาชาวพื้นเมืองฝั่งตรงข้ามมีแผนจะบุกเอาเมืองคืน มีการยิงปืนข้ามแม่น้ำโขงมาสู่ที่ตั้งจังหวัดบ่อย ๆ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเตรียมวางแผน

ที่จะอพยพเดินลัดป่ามาสู่จังหวัดอุบลราชธานี หากไม่สามารถป้องกันได้ต้องแจกปืนผาหน้าไม้เท่าที่มี เตรียมพร้อมทุกเวลาถ้าต้องทำในสภาพการณ์เช่นนี้ความสามัคคีล้ำเลิศ เป็นมิตรสนิทกันทุกคนตลอดทั้งผู้น้อยผู้ใหญ่ เจ็บไข้ได้ป่วยช่วยกันเยียวยารักษา ได้อะไรมาก็แบ่งสรรปันกันกินตามมีตามเกิด ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ต้องอพยพกลับ ขนของลงเรือลำเลียงเต็มระวางจนไม่มีที่จะนั่งนอน ขบวนเรือยาวเหยียดลากจูงด้วยเรือกลไฟทวนน้ำไหลเชี่ยวขึ้นมาในหน้าน้ำ ต้องรอนแรมนอนกลางดินกินริมตลิ่งถึง ๔ คืน ๕ วัน ครั้นมาถึงจังหวัดอุบลราชธานียังได้พักแรมร่วมกันอีกครึ่งค่อนเดือน เพื่อมอบหมายงานแต่ละแผนกและส่วนราชการของจังหวัดนครจัมปาศักดิ์ให้แก่จังหวัดอุบลราชธานี แล้วจึงแยกย้ายกันไปตามคำสั่งของแต่ละคน หลังจากนั้นพอพบกันที่ไรต้องโผเข้าหากัน ทักทายปราศรัยถามทุกข์สุขกันด้วยน้ำใจไมตรีเหมือนเดิม ตลอดจนถามหาแต่ละคนที่เคยอยู่ร่วมกันมา

ด้วยคุณธรรมและความดีที่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์นำกลุ่มพวกเราได้ถึงขนาดนี้ จึงฝังใจให้เคารพนับถือตลอดมา แม้ท่านจะจากไปในวัยชรา แต่ความอาลัยของพวกเราที่ได้ร่วมทุกข์เข็ญยากเย็นกับท่านมาหาได้จากไปด้วยไม่ ถึงกระนั้นก็ไม่มีทางใดจะทำได้อีกแล้ว นอกจากอธิษฐานด้วยพลังกุศลที่พวกเราแต่ละคนกระทำมา ร่วมกับพลานิสงส์คุณธรรมความดีที่ท่านบำเพ็ญไว้ จงดลบันดาลให้วิญญาณของท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ประสบสุขคติในสัมปรายภพทุกประการ

พจน์ ปุษปาคม

อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครจัมปาศักดิ์

คำไว้อาลัย

ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ข้าพเจ้ารู้จักและชอบพอกับท่านเมื่อสมัยที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดด้วยกันแต่ พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นต้นมา ได้ร่วมการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยทุกปี และบางปีมีการประชุมค้างแรมที่บางแสนบ้าง และที่หัวหินบ้างคราวละ ๓–๔ วัน ปรึกษาปัญหาการประชุม และสังสรรค์สรวลเสเฮฮาด้วยกัน เพราะท่านเป็นผู้มีนิสัยและอุปนิสัยอ่อนโยนโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนฝูงเป็นอย่างดี

เมื่อครบเกษียณอายุแล้วท่านยังได้สมัครเป็นสมาชิกสมาคมข้าราชการบำนาญมหาดไทยซึ่งได้ตั้งขึ้นในความอุปถัมภ์ของกระทรวงมหาดไทยทันที และได้พบปะสังสรรค์กับมวลสมาชิกร่วมรับประทานอาหารกลางวันทุกเดือน เมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรมท่านก็ได้บริจาคเงินช่วยเหลือการฌาปนกิจมิได้ขาด นับว่าท่านมีสังคหธรรมประจำใจอย่างน่าสรรเสริญ

บัดนี้ ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์สมาคมของสมาชิกข้าราชการบำนาญมหาดไทยมรณกรรมไปสู่สุคติแล้ว ย่อมยังความอาลัยแก่มวลสมาชิกของสมาคมข้าราชการบำนาญมหาดไทยเป็นอันมาก ข้าพเจ้าในนามสมาชิกสมาคมข้าราชการบำนาญมหาดไทยขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้อุศลบุญยาราศรี ที่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ที่ได้

ประกอบความดีไว้เมื่อสมัยยังมีชีวิตอยู่ และกุศลผลบุญที่ ภริยา บุตร ธิดาและญาติมิตรที่ได้อุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ

พ. สูตรสุคนธ์

(พรหม สูตรสุคนธ์)

นายกสมาคมข้าราชการบำนาญมหาดไทย

คำไว้อาลัย

พล.อ.ต. จรรยา และ คุณสุภาพ สุคนธทรัพย์ ผู้เป็นบุตร ได้ขอให้ผมเขียนคำไว้อาลัย เพื่อร่วมพิมพ์หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ (สังเวียน บุญชูศร) ผู้เป็นบิดา เพราะเหตุที่ผมเคยร่วมราชการกับท่านมาครั้งหนึ่ง ผมยินดีรับสนองด้วยความเต็มใจ

ผมเคยร่วมราชการกับท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ที่จังหวัดสมุทรปราการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ถึง ๒๔๘๕ นับถึงขณะนี้ก็รวม ๓๕ ปีแล้ว โดยท่านเป็นปลัดจังหวัด ผมเป็นนายอำเภอเมือง ท่านขุนบุรีภิรมย์กิจ เป็นข้าหลวงประจำจังหวัด

ผมจำได้ว่าในครั้งนั้น มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองเรา และเกี่ยวข้องแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วนี้หลายเรื่อง ที่ผมยังจำได้ก็มี เช่น

ในปี ๒๔๘๓ เกิดสงครามอินโดจีน กองทัพไทยรบกับกองทัพฝรั่งเศสทั้งทางบกทางอากาศและทางทะเล เพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ ป้องกันข้าศึกรุกรานดินแดนของเราคนไทยทั้งชาติร่วมความสามัคคีกันดียิ่ง ทหารก็รบอย่างอย่างกล้าหาญทุกด้าน พวกพลเรือนแนวหลังก็ร่วมกันเสียสละช่วยเหลือทหารแนวหน้ามิได้ทอดทิ้ง ชาติของเราจึงปลอดภัยมา

ในปี ๒๔๘๔ เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ายึดประเทศไทย กองทัพไทยและคนไทยได้ทำการต่อต้านทั่วประเทศ ผู้คนล้มตายกันมาก โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ กองทัพญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่บางปู อำเภอเมืองสมุทรปราการ เมื่อเช้ามืดวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นจุดที่อยู่ใกล้กรุงเทพ ฯ ที่สุด ชาวสมุทรปราการได้ร่วมกันต่อต้านขัดขวางทุกตำบล คนที่ไปไม่ได้ เช่น ป่วยเจ็บหรือชราไปไม่ไหว ก็มีน้ำใจเสียสละส่งอาวุธยานพาหนะ อาหาร หรือกำลังใจไปช่วยต่อต้านเพื่อรักษาชาติทั่วกัน

ครั้นในปี ๒๔๘๕ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั่นเอง ได้เกิดอุทกภัยน้ำท่วมใหญ่ในจังหวัดภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพ ฯ ขึ้นมาอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดสมุทรปราการได้รับความเสียหายอย่างหนัก เพราะมีคันกั้นน้ำเค็ม (คือถนนสายสมุทรปราการฉะเชิงเทรา) ซึ่งสร้างไว้ป้องกันมิให้น้ำทะเลขึ้นท่วมแผ่นดินที่ใช้ทำนาทำไร่ของราษฎรนั่นเอง คอยกั้นมิให้น้ำจืดซึ่งบ่ามาจากทางเหนือไหลลงสู่ทะเล – ในอ่าวไทยได้โดยสะดวก คือไหลลงสู่ทะเลได้เพียงทางประตูระบายน้ำเล็ก ๆ ในถนนบางตอน เท่านั้นทำให้น้ำมาท่วมแช่อยู่ในท้องนา จังหวัดสมุทรปราการนานถึง ๒ สัปดาห์เป็นเหตุให้ข้าวกล้าในในนาจมอยู่ใต้น้ำเน่าเสียหายหมดทั้งทุ่ง

เมื่อน้ำท่วมใหญ่เช่นนั้น วัวควายของราษฎรจำนวนมาก ไม่มีที่สูงพออาศัยจะจมน้ำตายกันทุกบ้าน ก็ต้องไล่ต้อนไปไว้บนคันถนนดังกล่าวนั้นอีกทั้ง ๆ ที่น้ำกำลังท่วมสูงปริ่มหลังถนนอยู่ น่าเกรงอันตราย วัวควายหลายร้อยเหล่านั้นไม่มีหญ้าฟางกินก็อดโซ เจ้าของต้องไปเที่ยวดำน้ำเกี่ยวหญ้าเกี่ยวต้นข้าว ซึ่งไม่มีหวังว่าจะฟื้นได้อีกแล้วมาให้กิน จึงพอประทังชีวิตไปได้

เป็นที่น่าอเน็จอนาถ และฝ่ายปกครองต้องเข้าช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบอุทกภัยเหล่านั้นอย่างหนักทุกอย่าง

ในเหตุการณ์สำคัญ ๓ เรื่องดังกล่าวข้างต้นนี้ ท่านขุนบริบาล-บรรพตเขตต์ปลัดจังหวัดได้เป็นกำลังอย่างสำคัญผู้หนึ่ง ถัดจากท่านข้าหลวงประจำจังหวัดลงมาที่ได้คอยบัญชาควบคุมอำนวยการปฏิบัติต่าง ๆ ของเจ้า-หน้าที่โดยเคร่งครัด เพื่อให้พวกผมทั้ง ๔ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติแก้ไขเหตุการณ์ตามนโยบายของรัฐบาลโดยเต็มกำลังความสามารถ เราเหน็ดเหนื่อยกันอย่างยิ่งในครั้งนั้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ปี ๒๔๘๔ กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่บางปู เมื่อตอนเข้ามืดวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น เป็นเรื่องคอขาดบาดตายเหตุการณ์คับขันสับสนมาก และคนไทยต้องสู้ คนไทยมีหน้าที่ต่อต้านข้าศึกตาม พ.ร.บ. กำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้น เราจะต้องลงมือปฏิบัติทันที

แต่เราจะปฏิบัติอย่างไร ผมเองมีความรู้ทางทหารน้อย เพราะเคยเป็นเพียงสิบตรี (ส.ต.) แห่งกองทัพบกสังกัด ม. พัน ๑ รอ. เท่านั้น ได้ร่วมกับ พ.ต.ต.เผือน ทองธิว ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดวางแผนการณ์ทันที แล้วได้รีบไปเสนอให้ท่านปลัดจังหวัดทราบโดยตลอดว่า จะดำเนินการต่อต้านอย่างไร จะใช้วิธีเอาคนน้อยเข้าต่อสู้กับคนมากได้อย่างไร จะได้อาวุธจากที่ใด จะเคลื่อนกำลังคนเป็นพันที่มาชุมนุมกันที่อำเภอเมือง ไปยังสะพานสำโรงเหนือ ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญได้อย่างไร จะประวิงเวลา

ไม่ให้กองทัพญี่ปุ่น ใช้ถนนกรุงเทพ ฯ – สมุทรปราการเคลื่อนกำลังเข้าถึงกรุงเทพ ฯ ได้โดยสะดวกรวดเร็วอย่างไร จะก่อกวนข้าศึกที่ยึดสามแยกบางปูไว้แล้วไม่ให้ตั้งอยู่ในความสงบได้โดยวิธีใด และหากญี่ปุ่นเข้ายึดที่ว่าการอำเภอเมือง สถานีตำรวจภูธรจังหวัด และศาลากลางจังหวัด ขัดขวางไม่สำเร็จจะทำลายอย่างไร จะเอาน้ำมันเบนซินราดแล้วจุดไฟเผาสถานที่ดังกล่าวเพื่อไม่ให้ตกไปอยู่ในกำมือของข้าศึก ตาม พ.ร.บ. กำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ เมื่อไร สรุปว่าได้รายงานเสนอแผนการณ์ต่อท่านปลัดจังหวัดผู้รักษาการแทนข้าหลวงประจำจังหวัดขณะนั้นเพื่อพิจารณาโดยละเอียด

ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ซึ่งมีเลือดนักรบอยู่แล้ว เพราะเมื่ออยู่ในวัยหนุ่มเคยอาสาไปราชการสงครามทวีปยุโรป ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๖๐ – ๒๔๖๒) มาแล้ว ได้ฟังรายงานจบ ได้ซักถามข้อข้องใจบางประการแล้ว ก็พยักหน้าเห็นชอบด้วยให้ลงมือดำเนินการปฏิบัติได้ เว้นแต่ข้อเดียว คือ การทำลายสถานที่ราชการโดยจุดไฟเผาเท่านั้น ท่านขอให้รอไว้ก่อน และท่านว่าจะสั่งเองเมื่อถึงคราวจำเป็น มิฉะนั้น สถานที่ราชการบางแห่งที่สมุทรปราการในวันนั้นก็คงเรียบเป็นหน้ากลอง เหมือนศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปแล้ว

เมื่อท่านขุนบริบาลบรรบตเขตต์เห็นชอบในแผนการณ์แล้ว ผมก็สั่งเคลื่อนกำลังชายฉกรรย์ของผมโดยทางเรือ ใช้เรือประมงตังเก ๑๖ ลำ นำราษฎรซึ่งเดินทางผ่านไปถนนไม่ได้ จำเป็นต้องไปทางน้ำลงเรือมุ่งไปอำเภอพระประแดง แล้วเลี้ยวขวาเข้าคลองไปรวมกำลังที่บริเวณสะพานสำโรง

เรื่องญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่สมุทรปราการนี้ พลโท ประยูร สุคนธทรัพย์ อดีตผู้ช่วยปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นชาวสมุทรปราการผู้หนึ่ง ได้รวบรวมเขียนไว้ในหนังสือชื่อ " ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ที่สมุทรปราการ" พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพคุณแม่ชุ่ม สุคนธทรัพย์ มารดาของท่านเมื่อวันที่ ๕ มิถุายน ๒๕๐๔ มีเกี่ยวแก่การปฏิบัติของผมตอนหนึ่ง ซึ่งผมได้นำเบื้องหลังการปฏิบัติของผมตอนนั้นมาเปิดเผยในโอกาสนี้แล้ว ว่า ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ เป็นผู้มีบทบาทและให้ความเห็นชอบตามแผนการณ์นั้นอย่างไร มีความตอนหนึ่งในหนังสือนั้นว่า

"....ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น ทั้งนายอำเภอเมืองกับราษฎรได้มีความคิดที่จะ ทำการต่อต้าน หน่วยทหารญี่ปุ่นโดยเต็มกำลัง ความสามารถ แต่เนื่องจากราษฎรไม่ได้รวมกำลังกันอยู่เป็นปึกแผ่นเหมือนหน่วยทหาร ทั้งอาวุธก็แล้วแต่จะหาได้ โดยเหตุนี้ การต่อต้านทหารญี่ปุ่นครั้งนั้น นายอำเภอเมืองจึงวางแผนการณ์ที่จะกระทำเพียงให้ ข้าศึกเคลื่อน ที่เข้าถึง ตัวเมืองสมุทรปราการหรือพระนครได้ ช้าที่สุด เป็นสำคัญ เพื่อประวิง เวลา ไว้ให้ หน่วยหหาร ดำเนินการต่อไป....

....วิธีต่อต้านของนายอำเภอเมืองสมุทรปราการ คือ ได้คิดวางแผนที่จะต่อต้านหน่วยทหารญี่ปุ่น ด้วยการวางกำลังต่อต้านในจุดต่าง ๆ เป็นชั้น ๆ โดยที่จะให้ชั้นที่อยู่หน้าที่สุดทำการต่อต้านก่อน ด้วยการยิงข้าศึกที่ผ่านเข้ามาในแนว และถ้าเห็นฝ่ายข้าศึกเข้าทำการรบด้วย หน่วยต่อต้านก็จะต้องพยายามไม่ให้เกิดการรบติดพันกันขึ้นได้ ในทางปฏิบัติให้หน่วยต่อต้านรีบเปิดทางถอยออกไปสมทบแนวหลังทั้ง ๒ ข้างถนน ที่ข้าศึก จะเดินทัพ ผ่านไป เพื่อให้แนวต้านทานต่อไปมีกำลังสมทบเพิ่มขึ้น และจะสามารถทำการต่อต้าน

ต่อไปได้...." ดังนี้ ซึ่งโดยวิธีนี้ ถ้าวางแนวต่อต้านห่างกันประมาณ ๑ ก.ม. เท่านั้น เราจะสามารถประวิงข้าศึกไม่ให้เข้าสู่กรุงเทพฯ ได้อย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งเราได้เตรียมการและจัดส่งกำลังราษฎรเข้าวางตามแนวจุดต่อต้านที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่บ่ายวันเดียวกัน ในการนี้ราษฎรชายฉกรรจ์ชาวสมุทรปราการไปสมทบกันมาก มีอาวุธปืนบ้างเช่นปืนลูกซองปืนแก๊ปและปืนพก แต่ส่วนมากไม่มี คงมีมีดพร้าและหอกดาบเท่าที่จะหยิบฉวยได้ ไปร่วมชุมนุมกันแน่นอยู่ที่เชิงสะพานสำโรงทั้ง ๒ ฝั่ง ประมาณสัก ๓,๐๐๐ คน เราจัดวางแนวต่อต้านกันตามแผนการณ์ พวกตลาดสำโรงก็ส่งอาหารหุงต้มเลี้ยงพวกเราทั่วกัน เราพร้อมที่จะต่อสู้ หากข้าศึกเคลื่อนกำลังมา กองทหารญี่ปุ่นคงทราบเรื่องนี้ดี จึงยับยั้งไม่เคลื่อนกำลังจากสามแยกบางปูเข้ากรุงเทพฯ ในวันนั้น และคงยึดพื้นที่ไว้ แต่มิได้ยึดสถานที่ราชการอย่างใด

เมื่อรัฐบาลท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศร่วมรบร่วมป้องกันกับญี่ปุ่นในตอนเย็นวันเดียวกัน อนุญาตให้ทหารญี่ปุ่นเดินทางผ่านไปได้ไม่ให้คนไทยขัดขวางต่อไป นั้น ผมจำได้ว่าเมื่อฝ่ายไทยทางจังหวัดได้แจ้งให้ฝ่ายญี่ปุ่นทราบแล้ว ฝ่ายญี่ปุ่นก็หาได้เดินทางจากสมุทร-ปราการเข้ากรุงเทพฯทันทีไม่ ไม่ทราบว่าเพราะเหตุใด ผมเองเข้าใจเอาว่าญี่ปุ่นคิดไม่ไว้วางใจคนไทย ระหว่างทางจากสมุทรปราการไปกรุงเทพฯ ว่าจะปลอดภัยนั่นเอง จึงรอดูท่าทีอยู่ จนกระทั่งเช้ามืด วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๘๔ กองทหารญี่ปุ่นจึงเคลื่อนขบวนใหญ่เข้าพระนคร โดยในคืนนั้นมีเหตุร้ายเกิดขึ้นที่สมุทรปราการไม่มากนัก เช่นคนไทยลอบทำร้ายทหารญี่ปุ่นเป็นต้น เรื่องเหล่านี้ ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ได้ทราบจากรายงานของผมทุกระยะ ผมจึงขอนำมากล่าวเพื่อระลึกถึงท่านไว้ในวาระสุดท้ายนี้ด้วย

(สำเนา)

ประกาศสำนักคณะรัฐมนตรี
เรื่อง แต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด (ชั้นพิเศษ)

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นพิเศษ คือ

๑. พันตรี เล็ก ทองสุนทร
๒. นายเกียรติ ธนกุล
๓. ขุนวรคุตตคณารักษ์
๔. นายอุดม บุญยประสพ
๕. ขุนจรรยาวิเศษ
๖. นายแม้น อรจันทร์
๗. ขุนคำญวณวิจิตร
๘. ขุนบริบาลบรรพตเขตต์
๙. นายสุวรรณ รื่นยศ
๑๐. นายศิริ วรนารถ
๑๑. นายยุทธ จรัญยานนท์
๑๒. นายชาติ บุญยรัตพันธ์

ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด (ชั้นพิเศษ)

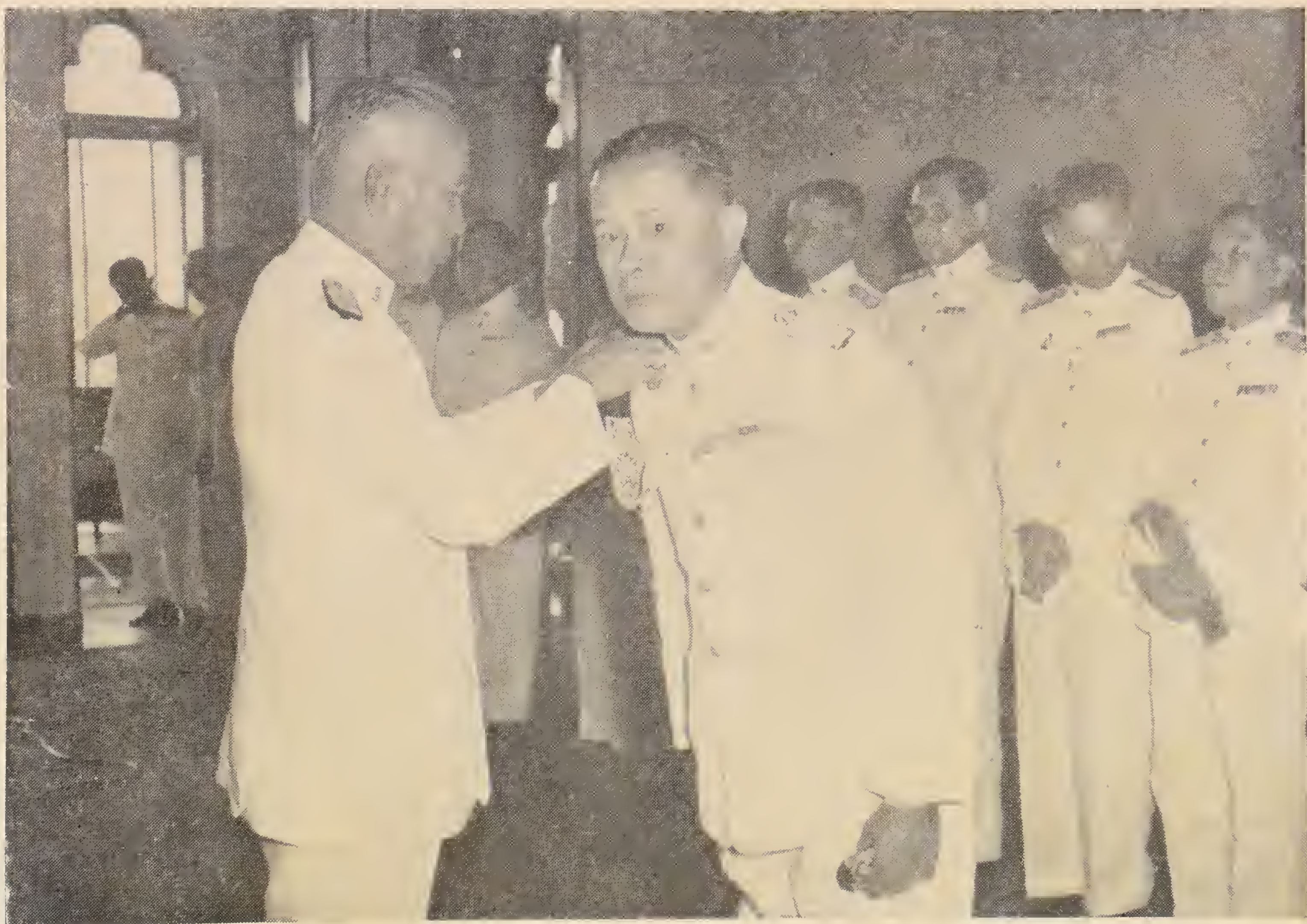
ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๒ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๙๓

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี



พิธีประดับเครื่องหมายข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ
แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด (ชั้นพิเศษ) รุ่นแรก

พ่อของลูก

ลูกมิได้นึกฝันว่าคุณพ่อจะจากลูกไปโดยรวดเร็วถึงเพียงนี้ เป็นครั้งแรกที่ลูกต้องเศร้าใจ เสียใจมากที่สุดในชีวิตถึงแม้คุณพ่อจะมีอายุถึง ๗๘ ปี แต่โดยปกติคุณพ่อเป็นคนแข็งแรงไม่เคย เจ็บป่วยถึงกับ ต้องเข้า รักษาตัว ในโรงพยาบาลเลย คุณพ่อรักษาสุขภาพและอนามัยดีมาโดยสม่ำเสมอ พอต้องเข้าโรงพยาบาลครั้งแรก คุณพ่อก็จากพวกลูก ๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับด้วยอาการอันสงบ รวมเวลาที่เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพียง ๒๘ วัน ทั้งคุณหมอและคุณพยาบาลก็ได้พยายามรักษาคุณพ่อจนสุดความสามารถแล้ว แต่ก็ช่วยชีวิตคุณพ่อไว้ไม่ได้ ขอขอบพระคุณทุกท่าน ตลอดจนท่านผู้ใหญ่และญาติมิตรที่ได้สละเวลาไปเยี่ยมให้กำลังใจ ที่โรงพยาบาลไว้ในโอกาสนี้ด้วยเป็นอย่างสูง

คุณพ่อเป็นพ่อที่ประเสริฐที่สุด ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูก เมื่อสิ้นคุณพ่อลูกจึงขาดที่พึ่ง ขาดความอบอุ่นใจ ตั้งแต่ลูกเกิดมาจำความได้ลูกอยู่ใกล้คุณพ่อมาตลอดเวลา ไม่ว่าคุณพ่อจะย้ายไปรับราชการใกล้ไกลถึงไหน และถึงแม้ว่าลูกจะแต่งงานออกเรือนไปแล้วจนมีหลานโต ๆ คุณพ่อก็ยังให้ปลูกบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกัน คุณพ่อสั่งสอนอบรมลูกให้กระทำแต่ความดี ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ให้การศึกษาลูก ๆ ทุกคนอย่างเต็มความสามารถ รักครอบครัวไม่ให้เดือดร้อน อุปการะญาติพี่น้องเท่าที่คุณพ่อจะมีโอกาสกระทำได้เสมอมา ลูกดำเนินชีวิตมาด้วยความราบรื่น

และปกติสุข ก็เพราะลูกได้ยึดหลักความดีงามเหล่านี้ของคุณพ่อเป็นแนวทางปฏิบัติตน

ลูกจึงมั่นใจเหลือเกินว่าคุณพ่อต้องจากไปดี มีความสุข ในสัมปรายภพ เพราะความดีของคุณพ่อเองที่ได้สร้างสมไว้มากมายในภพนี้ คุณพ่อไม่เคยสร้างบาปกรรม จิตต์ใจของคุณพ่อบริสุทธิ์สะอาดและยุติธรรม ประกอบไปด้วยความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารีกับคนทุกชั้น ไม่เคยเอาเปรียบใคร ชอบการเสียสละ คุณพ่อมีความสุขในการ ทำบุญ ทำทานเป็นที่สุด

ลูกภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกคุณพ่อ เพราะตั้งแต่ลูกเกิดมาเคยเห็นแต่ความดีของคุณพ่อ ทุกอริยาบทต่าง ๆ จึงยังฝังอยู่ในความทรงจำของลูกเสมอ ขอให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงไปสู่สุคติเสวยสุขในสัมปรายภพและหากชาติหน้ามีจริง ลูกขอให้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่ออีก

พล.อ.ต. จรรยา – สุภาพ สุคนธทรัพย์

คำไว้อาลัย

การจากไปของคุณพ่อเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ เพราะคุณพ่อเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรเป็นหลักให้ความอบอุ่น เป็นที่พักพิงทั้งกายทั้งใจของลูกตลอดมา ความรักที่คุณพ่อมีต่อลูกนั้นเป็นความรักที่บริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากการเห็นแก่ตน ลูกทุกคนตระหนักในน้ำใจของคุณพ่อเสมอ ตลอดระยะเวลาที่คุณพ่อได้ส่งเสียเลี้ยงดูลูกมา คุณพ่อเป็น "ผู้ให้" โดยไม่เคยคิดหรือหวังสิ่งใดจากลูกๆ เป็นการตอบแทนเลย ลูกซึมซาบถึงความรับผิดชอบและภาระอันหนักที่คุณพ่อต้องกระทำในฐานะผู้บังเกิดเกล้าของลูก ลูกจำได้ว่าคุณพ่อสอนให้ลูกทุกคนหมั่นศึกษาเล่าเรียนให้ดีที่สุด คุณพ่อพูดเสมอว่า "มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน" อันเป็นคำกล่าวของสุนทรภู่นั้น บัดนี้ลูกทุกคน เข้าใจความหมายนั้นอย่างถ่องแท้

คำสั่งสอนตักเตือนของคุณพ่อในสมัยเมื่อลูก ๆ ยังเล็ก ก็ไม่ค่อยเข้าใจความหมายแจ่มแจ้งจนเมื่อลูก ๆ ได้เติบใหญ่ ต่างก็ประจักษ์ว่าสิ่งที่คุณพ่อได้ตักเตือนสั่งสอนลูกนั้น ช่างมีค่าเหลือประมาณ

การจากไปของคุณพ่อเป็นการจากไปเพียงร่างกายเท่านั้น ความทรงจำในพระคุณของท่านจะไม่มีวันจางไปจากจิตใจของลูก ๆ เลย คุณงามความดี ความเมตตากรุณาตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร อันเป็นนิสัยอันแท้จริงของคุณพ่อ จะเป็นตัวอย่างสำหรับลูก ที่จะยึดถือไว้เป็นแบบอย่างตลอดชั่วชีวิต

ลูกกราบคารวะแด่ดวงวิญญาณของคุณพ่อ ขอให้กุศลผลบุญที่คุณพ่อได้บำเพ็ญมาแล้วด้วยดี และกุศล ที่บรรดาญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้คุณพ่อ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อประสบสุขอยู่ในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ลูก ๆ ของคุณพ่อ

อาลัยคุณตา

"**ต่อไปนี้ เราไม่มีคุณตาแล้ว !**" เป็นประโยคที่พวกเรา หลาน ๆ ทุกคน ได้รับทราบ ในเช้าตรู่ของวันที่ ๒๗ มิถุนายน

ช่างเป็นประโยคที่ง่ายและสั้น ทุกคนเข้าใจ แต่ไม่มีใครยอมรับ.... คุณตาของเรา....อะไรกันนี่ !

ความรู้สึก อาลัย – เสียใจ ในวูบแรก เปลี่ยนมาเป็นความแค้นใจเจ็บใจตัวเอง พวกเรา, หลานแท้ ๆ ตั้งหลายคน ไม่สามารถช่วยอะไรคุณตาได้เลยทั้ง ๆ ที่ ตลอดเวลาที่ผ่านมา คุณตาช่วยเราเสมอ ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตา ท่านเป็นฝ่ายให้เราทั้งนั้น ยังไม่ทันที่พวกเราจะได้ทดแทนพระคุณ ท่านก็จากไป ...

ก่อนนอนทุกคืน พวกเราสวดมนต์ระลึกถึงคุณตา เราแน่ใจว่า ท่านต้องเป็นสุข เพราะบุญกุศลที่ท่านได้กระทำมาตลอดชีวิต เราอยากให้ท่านทราบว่า พวกเราคิดถึง และ ภูมิใจที่ได้เป็นหลานของขุนบริบาลบรรพตเขตต์

รัก ...บูชาและอาลัย

หลานโต้ง, ก้อย, จืบ, ป๋อม

อาลัยคุณปู่

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๗ เป็นวันสำคัญที่หลานไม่อาจลืมได้ เพราะเป็นวันที่คุณปู่ซึ่งเป็นที่เคารพรัก ได้จากหลานไปโดยไม่มีวันกลับ เมื่อแรกที่คุณปู่ต้องเข้าโรงพยาบาลหลานก็คิดว่า คุณปู่คงจะไม่เป็นอะไรมาก เพราะคุณปู่ของหลานเป็นคนแข็งแรง มีสุขภาพดี แม้จะอายุมากแล้วก็ตาม หลานก็คิดว่าคงอีกไม่นาน คุณปู่ของเราก็จะหาย และได้กลับบ้าน ได้เป็น ร่มโพธิ์ร่มไทร ที่ให้ความอบอุ่นแก่พวกหลานต่อไปอีก แต่ยิ่งเวลาผ่านไปหลานก็ยิ่งโศกเศร้า อาการของคุณปู่ไม่ดีขึ้น ในที่สุดคุณปู่ก็จากหลานไปด้วยความสงบยังความเศร้าสลดใจ อาลัยอาวรณ์แก่หลาน ๆ อย่างยิ่ง

เมื่อครั้งคุณปู่ยังมีชีวิตอยู่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย คอยไต่ถามทุกข์สุข และให้กำลังใจในด้านการเรียนของหลาน ๆ เมื่อหลานคนใดเจ็บไข้ คุณปู่จะอาทรห่วงใยเป็นทุกข์เป็นร้อนไปด้วย พระคุณของคุณปู่มากล้นเกินกว่าหลานจะพรรณนาที่นี่ได้ ความเมตตาอารีของคุณปู่ มิได้จำกัดอยู่แค่ลูกหลานเท่านั้นแม้แต่ญาติหรือเพื่อน ๆ ของหลานที่ได้มาบ้าน คุณปู่จะให้การต้อนรับที่อบอุ่น ให้ความเมตตาปราณีอย่างสนิทใจ เสมือนเป็นลูกหลานของคุณปู่ด้วยเหมือนกัน ตั้งแต่หลานยังเล็ก จนถึงปัจจุบัน ยังไม่เคยได้ยินใครกล่าวถึงคุณปู่ในแง่ร้าย ใครก็ตามที่ได้รู้จักคุณปู่ จะกล่าวเหมือนกันหมดว่า คุณปู่ของหลานเป็นคนดีจริง ๆ

ดังนั้นคุณปู่จึงได้รับความเคารพนับถือยกย่อง จากบรรดา ผู้ที่ได้รู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดี

บัดนี้ คุณปู่ซึ่งเคยเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทรของหลานได้จากไปแล้ว เหลือไว้แต่คุณธรรมความดีของคุณปู่ ซึ่งจะเป็นอดีตที่ฝังอยู่ในความทรงจำของหลานโดยไม่มีวันลืมเลือน หลานขอตั้งจิตอธิษฐาน ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณปู่ จงไปสู่สุคติวิสัยในสัมปรายภพเทอญ.

จากหลานของคุณปู่

"ความสำคัญของพ่อ"

"ทาน"

"นำทางบุญ"

ความสำคัญของพ่อ

ผมเคยอ่านหนังสืออนุสรณ์ในงานศพต่าง ๆ สังเกตพบว่า ถ้าเป็นงานศพแม่ มักมีบทความหรือบทกวี พรรณนาบุญคุณของแม่มากมายหลายบท แต่ถ้าเป็นงานศพพ่อ มักจะเงียบ ๆ คือไม่มีบทความหรือบทกวีพรรณนาบุญคุณของพ่อมากนัก ทำให้ผมเกิดความรู้สึกสงสัย (และสงสาร) ว่า "พ่อมีบุญคุณน้อย หรือไม่มีบุญคุณควรแก่การพรรณนาถึงกระนั้นหรือ"

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ อดีตผู้ว่าราชการหลายจังหวัด "คุณพ่อ" ของผู้มีพระคุณคราวนี้ ผมได้รับเกียรติอย่างสูงจาก พลอากาศตรี จรรยา สุคนธทรัพย์ ให้เขียนบทความสั้น ๆ เรื่องหนึ่งเพื่อพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ ด้วยข้อสังเกตพบและด้วยความรู้สึกดังกล่าวมาข้างต้น ผมจึงตัดสินใจเขียนเรื่อง "ความสำคัญของพ่อ" เท่าที่สติปัญญาความรู้ความเห็นของผมซึ่งมีอยู่น้อยนิดจะคิดเขียนได้ ด้วยกุศลเจตนาเพื่อเทิดทูนพระคุณหรือความสำคัญของบุคคลผู้ได้นามว่า

"พ่อ" และโอกาสเดียวกันก็ขอใช้บทความสั้น ๆ เรื่องนี้เป็นสิ่งสักการบูชา "คุณพ่อ" ของผู้มีพระคุณ ในฐานะที่ท่านเป็น "ปูชนียบุคคล" คือบุคคลที่ควรแก่การบูชาคารวะด้วย

ทำไมผมจึงว่าท่านเป็นบุคคลที่ควรแก่การบูชาคารวะ? มีเหตุผลหลายอย่าง เหตุผลอย่างหนึ่งคือ ผมทราบจากบุคคลที่ใกล้ชิดท่านและเชื่อถือได้ว่า สมัยที่ท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ใกล้วันปีใหม่ครั้งหนึ่ง มีเถ้าแก่โรงยาฝิ่นคนหนึ่งนำบุหรี่กาลิคจำนวน ๒ หีบมามอบให้ท่าน เมื่อผู้ให้กลับไปแล้วท่านก็ให้คุณแม่นำหีบบุหรี่ไปเก็บเข้าที่ เพื่อจะสูบด้วยตนเองบ้าง เพื่อแจกผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนบ้านบ้าง แต่เมื่อเปิดหีบบุหรี่ออกมาแล้ว ปรากฏว่าภายในไม่มีบุหรี่สักมวน มีแต่แบ๊งค์ร้อยเรียงตามแนวตั้งเต็มแน่นไปหมด ท่านทำอย่างไรกับเงินจำนวนนั้นทราบไหมครับ?

ท่านสั่งให้ลูกชายคนโตพร้อมด้วยคนขับรถ นำเงินจำนวนทั้งหมดนั้นไปคืนให้เถ้าแก่ผู้นั้นทันที

ปรกติผมเป็นคนเคารพนับถือ (ด้วยความจริงใจ) บุคคลที่ "บูชาคุณธรรม" มากกว่า "บูชาวัตถุ" เพราะฉะนั้น เมื่อผมทราบเรื่องนี้ ผมจึงพูดได้เต็มปากกว่า ท่านเป็นบุคคลที่ควรแก่การบูชาคารวะ

ที่ผมเขียนเรื่องความสำคัญของพ่อนี้ มิได้หมายความว่า ผมเห็นว่าแม่ไม่มีความสำคัญ แม่มีความสำคัญ มีบุญคุณ อย่างไร เพียงไร แค่ไรเท่าไร ใคร ๆ ก็เขียนก็พูดกันมามากแล้ว แต่พ่อมีความสำคัญ มีบุญคุณอย่างไร เพียงไร แค่ไร เท่าไร มีคนเขียนหรือพูดถึงน้อยเหลือเกิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานนี้เป็นงานพ่อ ด้วยเหตุผล ๒ ประการนี้แหละ ผมจึงเขียนเรื่องความสำคัญของพ่อ (โดยมิได้จำกัดว่าเป็นพ่อใคร)

"ความสำคัญของบางสิ่งบางอย่าง จะรู้เห็นกันได้เด่นชัดก็ต่อเมื่อ "สิ่งนั้นไม่มี" เช่นป้อมไฟจราจรและแว่นสายตาเป็นต้น ปรกติป้อมไฟสัญญาณการจราจรที่ตั้งอยู่ตามสามแยกหรือสี่แยกต่าง ๆ นั้น เวลาที่มีป้อมไฟนี้ตั้งอยู่ เราก็เห็นเป็นของธรรมดา บางครั้งเห็นเป็นเรื่องเกะกะกีดขวางเสียด้วยซ้ำ แต่ถ้าเมื่อใดป้อมไฟจราจรนี้ไม่มี การจราจรตรงสามแยกหรือสี่แยกนั้นวุ่นวาย สับสน ติดขัด ทำให้หลายคนในที่นั้นนึกว่า "แหม ถ้ามีป้อมไฟจราจรคงไม่ยุ่งยังงี้ แว่นสายตาก็เหมือนกัน วันธรรมดา ๆ ที่มีใช้อยู่ก็ไม่ค่อยรู้สึกหรือมองเห็นความสำคัญของแว่นสายตาเท่าไรนัก แต่ถ้าวันไหนเวลาไหนแว่นสายตานั้นหายไป และตนเองมีความจำเป็นจะต้องใช้ดูอะไรด้วยวันนั้นแหละ จะเห็นความสำคัญของแว่นตามากที่สุด ท่านองเดียวกับที่โบราณว่า "แกงจืดจึงรู้คุณเกลือ" ถ้าแกงไม่จืดขวดเกลือตั้งอยู่ใกล้ ๆ ตายังมองไม่เห็นความสำคัญ ดีไม่ดีอาจหาว่าเกะกะเสียด้วยซ้ำไป

ที่ผมยกตัวอย่างสองเรื่องนี้ขึ้นมา ก็เพื่อจะชวนให้มองเห็นความสำคัญของพ่อ "ในแง่ไม่มี" คือถ้าไม่มีพ่อแล้วจะเห็นความสำคัญของพ่อ เช่น หญิงสาวท้องไม่มีพ่อ ลูกไม่มีพ่อ ครอบครัวไม่มีพ่อ

หญิงสาวที่ท้อง "ไม่มีพ่อ" เป็นเรื่องน่าอับอายขายหน้า เสียชื่อเสียงเสียวงศ์สกุลมากที่สุด ลูกไม่มีพ่อก็เป็นลูกที่น่าสงสารมากที่สุด เด็กคนใดถูกเพื่อน ๆ รุมล้อมว่า "อ้ายลูกไม่มีพ่อ" เด็กคนนั้นจะเสียใจ เจ็บใจ และแค้นใจมากที่สุด ครอบครัวซึ่งกำลังอยู่ในระยะก่อร่างสร้างตัว ลูก ๆ ยังไม่เติบโต ยังเรียนไม่จบ ยังเลี้ยงตัวเองไม่ได้ ครอบครัวเช่นนี้ถ้าไม่มีพ่อจะเป็นเพราะพ่อตายไปหรือทอดทิ้งไปอยู่ที่อื่น ครอบครัวอย่างนี้จะหาความสุขความอบอุ่น ความมั่นคงไม่ได้เต็มที่ จะตกอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า "บ้าน

แตกสาแหรกขาด"

ตัวอย่างสั้นๆ ๓ เรื่องนี้ คือ หญิงสาวท้องไม่มีพ่อ ลูกไม่มีพ่อ ครอบครัวที่ไม่มีพ่อ ผมคิดว่าจะช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของพ่อได้บ้าง

ผมเคยถูกถามปัญหาว่า "พ่อกับแม่ ใครมีบุญคุณมากกว่ากัน ?" ผมตอบแบบ "ไปไหนมา สามวาสองศอก" ว่า

ผมไม่ชอบใจปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ในรูปเช่นนี้ ผมชอบให้คนเราตั้งปัญหาและตอบปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ในรูปต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ.–

– ทำอย่างไรจึงจะเห็นบุญคุณพ่อแม่
– ทำอย่างไรจึงจะรู้จักบุญคุณพ่อแม่
– ทำอย่างไรจึงจะไม่ลืมบุญคุณพ่อแม่
– ทำอย่างไรจึงจะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ได้อย่างสาสมใจ
– ทำอย่างไรจึงจะทำให้พ่อแม่ดีใจสบายใจ
– ทำอย่างไรจึงจะไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ไม่สบายใจ
– ทำอย่างไรจึงจะลบคำพูดที่ว่า "พ่อแม่คนเดียว เลี้ยงลูกหลายคนได้ แต่ลูกหลายคน เลี้ยงพ่อแม่คนเดียวไม่ได้"

มีบางปัญหาที่เกี่ยวกับพ่อแม่ซึ่งน่าเป็นห่วง (คนที่เป็นลูก) อยู่อย่างหนึ่งคือ กรณีที่ลูกบางคน "ใช้ทรัพย์สมบัติเป็นเครื่องวัดบุญคุณของพ่อแม่" คือเขาถือว่า พ่อกับแม่ ท่านผู้ใดให้ทรัพย์สมบัติมากกว่า ท่านผู้นั้นก็มีบุญคุณมากกว่า ท่านผู้ใดไม่ให้ทรัพย์สมบัติอะไรเลย ท่านผู้นั้นก็ไม่มีบุญคุณอะไรเลย

ปัญหากรณีนี้ หากพิจารณากันให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่า พ่อแม่แม้จะยากจนเข็ญใจเพียงไรก็ตาม แต่ท่านทั้งสองก็ได้ให้ทรัพย์สมบัติที่มีค่า

มากกว่าเงินแสนเงินล้านแก่ลูก ๆ ทุกคน คือท่านทั้งสองได้ให้ "ชีวิตจิตใจร่างกาย อวัยวะทุกส่วน" แก่ลูก ๆ ทุกคน ชีวิตจิตใจร่างกายอวัยวะทุกส่วนที่พ่อแม่ให้มานี่แหละ คือ "ทรัพย์สมบัติต้นทุน" ที่ลูก ๆ ได้อาศัย "เป็นทุน" แสวงหาทรัพย์สมบัติชนิดที่เป็นเงินเป็นทอง ความรู้ บ้าน รถยนต์ บั้ง ขีดดาว ฯลฯ ในกาลภายหลังต่อมา เงินทอง บั้ง ดาว บ้าน รถ ฯลฯ จะไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้าลูกไม่ได้มีชีวิตและอวัยวะที่พ่อแม่ให้มาแต่กำเนิด

ผมเคยได้ยินลูกบางคน ซึ่งได้ดิบได้ดีมาด้วยความมานะพยายามของตัวเอง เพราะพ่อแม่ตายไปก่อน หรือยากจนค่นแค้นไม่สามารถจะส่งเสริมได้หรือด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม เที่ยวคุยอวดใครต่อใครว่า "อั๊ว ได้ดีด้วยลำแข้งของตัวเอง" ถ้าไม่กลัว "ถูกแข้ง" ผมจะเข้าไปโค้งอย่างงามแล้วถามว่า "ลำแข้งของคุณจริงหรือ ? ไม่ใช่ลำแข้งที่คุณพ่อคุณแม่ให้มาตั้งแต่เกิดดอกหรือ ?"

คุณพ่อคุณมากพ้น พรรณนา
จารึกสิ้นภาษา ไป่สิ้น
แม้รวมกลุ่มสัมมนา นานเนิ่น
พันปากมากพันลิ้น สุดรู้รำพัน
เขียนคุณพ่อมุ่งแม้น หมดเขียน
ทุกแง่ทุกเงื่อนเพียร เพ่งพร้อม
ชี้พจบไป่จบเจียน จบไม่ นาพ่อ
เขียนแค่นี้ขอน้อม นบใช้บูชา

ท. จทัชบุชร

ทาน

เมื่อมองดูด้วยสายตาแบบชาวบ้านทั่วไป ก็เห็นตรงกันว่าคนที่ใจคอกว้างขวาง ไม่ตระหนี่เหนียวแน่น ไม่ใจจืดใจดำ เป็นคนที่น่ารัก น่าเคารพนับถือ ควรแก่การยกย่องสรรเสริญและควรคบหาสามิภักดิ์

เมื่อมองดูด้วยสายตาแบบชาววัด ก็เห็นตรงกันอีกว่า คนที่ใจบุญสุนทร์ทาน เป็นคนที่น่ารัก น่าเคารพนับถือ ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ และควรแก่การศรัทธา

เพราะเหตุไรจึงเป็นเช่นนั้น

เพราะนิสัยใจคอกว้างขวางโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และนิสัยใจบุญสุนทร์ทานนั้นเป็นคุณลักษณะที่งดงาม สร้างความประทับใจ ก่อให้เกิดศรัทธาคารวะนับถือ และเสียงยกย่องสรรเสริญ ดึงดูดบุคคลอื่นให้เข้ามาคบหาสามิภักดิ์

ทาน คือธรรมที่สร้างสรรค์คุณลักษณะนิสัยอันงดงาม น่าประทับใจดังกล่าวมาแล้วให้เกิดขึ้น

ทาน เป็นบทธรรมข้อหนึ่งซึ่งพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนศาสนิกทุกระดับทุกเพศวัยให้พึงปฏิบัติต่อกัน เพื่อที่จะได้เป็นพลังจรรโลงชีวิต สังคม และโลกให้อยู่ในสภาพสุนทรีย์ และน่ารื่นรมย์อย่างจิรังกาล

ทาน เป็นธรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตในหลาย ๆ ด้าน อาทิการสร้างมิตรภาพการธำรงไว้ซึ่งมิตรภาพ มนุษยสัมพันธ์ การสังคมสงเคราะห์ การบรรเทาสาธารณภัย การสร้างบุญกุศลอันเป็นสิ่งสุขใจ การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ การปกครองบังคับบัญชา การเป็นผู้นำ การครองรักครองเรือน ฯลฯ

ถ้าชีวิตขาดทาน ชีวิตจะคับแคบ ถ้าสังคมขาดทาน สังคมจะเดือดร้อนระส่ำระสาย ถ้าโลกขาดทาน โลกจะถึงจุดระเบิดพินาศประลัย

ทาน เป็นคุณธรรมมีความสำคัญหลายด้านเช่นนี้ จึงเป็นธรรมที่ควรแก่การสนใจมิใช่น้อย เพื่อความสะดวกและเข้าใจง่ายในเรื่องของทานนี้ ควรตั้งประเด็นศึกษาในแง่ต่อไปนี้

๑. *ทานคืออะไร ?*
๒. *วิธีการในการทำทาน*
๓. *ทาน ๓ ประเภท*
๔. *หลักเกณฑ์ในการทำทาน*
๕. *ผลของทาน*
๖. *พระพุทธเจ้าตรัสสอนธรรมะข้อทานไว้ในเรื่องอะไรบ้าง ?*
๗. *คำอธิษฐานเมื่อทำทาน*

ทานคืออะไร ?

ทาน มีคำจำกัดความหรือความหมายที่สรุปได้ดังนี้.–

– การให้วัตถุสิ่งของที่ดี เป็นประโยชน์ ไม่เป็นพิษเป็นภัย เช่นเสื้อผ้า อาหาร เงินทอง ฯลฯ

- การทำบุคคลอื่นให้มีความรู้ในเรื่องธรรมะ และความรู้ในวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่ง รวมทั้งการให้การอบรม แนะนำตักเตือน สั่งสอนในทางดีอย่างใดอย่างหนึ่ง
- การให้บุญที่ตนทำแล้วแก่บุคคลอื่นซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือสิ้นชีวิตไปแล้ว
- การให้ความปลอดภัย ความไม่เป็นภัยอันตรายแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง

วิธีการในการทำทาน

การทำทานนั้นมีอยู่ ๒ วิธี คือ.-

- ทำด้วยตนเอง เช่นตักบาตรด้วยตนเอง
- ใช้ให้บุคคลอื่นทำ เช่นใช้คนใช้ตักบาตร

ในการทำทาน ๒ วิธีนี้ ทางพระพุทธศาสนาถือว่า การทำทานด้วยวิธีแรก คือทำด้วยตนเอง เช่นตักบาตรด้วยตนเอง ประเคนของถวายพระด้วยตนเอง ได้ผลดีกว่าการทำทานวิธีที่สอง

ทาน ๓ ประเภท

จากการพิจารณาดูข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ในทางปฏิบัติหรือการกระทำที่เกี่ยวกับทานนั้นแยกทานออกได้เป็น ๓ ประเภทคือ.-

- ทานที่ทำกับพระภิกษุสงฆ์สามเณร เรียกง่าย ๆ ว่าให้พระหรือถวายพระ
- ทานที่ทำกับบุคคล เรียกง่าย ๆ ว่าให้คน
- ทานที่ทำกับสัตว์ดิรัจฉานเรียกง่าย ๆ ว่าให้สัตว์

ทานที่ทำกับพระสงฆ์ คือการตักบาตร ส่งปิ่นโตพระ นิมนต์พระมาฉันอาหารที่บ้านในการทำบุญเนื่องในโอกาสต่างๆ เช่นวันเกิดเป็นต้น หรือนำอาหารไปเลี้ยงพระที่วัด ที่โรงพยาสงฆ์ ที่สำนักสงฆ์ การทำทานกับพระสงฆ์ทำได้ ๒ วิธี คือเจาะจงรูปใดรูปหนึ่งที่ตนรู้จักคุ้นเคยเคารพนับถือ กับทำโดยมิได้เจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง การทำแบบวิธีที่สอง ทางตำราหรือทฤษฎีถือว่าได้ผลบุญมากกว่า ทฤษฎีข้อนี้ถ้าพระพุทธเจ้าทรงวางไว้ ก็แสดงว่าพระพุทธเจ้าทรงมีพระอัธยาศัยเผื่อแผ่กว้างขวางถึงพระสาวกทั่วไป เพราะครั้งพุทธกาลเมื่อพระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ ใคร ๆ ก็คงมุ่งที่จะตักบาตรหรือทำบุญกับพระพุทธองค์เท่านั้น

ทานที่ทำกับบุคคล คือการให้เสื้อผ้า อาหาร เงินทอง เป็นต้นแก่บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ผู้มีพระคุณ เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง คนยากจนคนที่ประสบความเดือดร้อน

ทานที่ทำกับสัตว์ดิรัจฉาน คือการให้อาหาร ให้ความปลอดภัย ให้ความไม่เป็นภัยอันตราย ให้การรักษาแก่สัตว์ที่เจ็บป่วย การช่วยให้สัตว์มีชีวิตต่อไป เช่นการปล่อยนกปล่อยปลาเป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการทำทาน

การทำทานถ้าปราศจากหลักเกณฑ์แล้ว ก็จะเข้าลักษณะ "ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ" "เกี่ยวแฝกมุงป่า" "ทำคุณบูชาโทษ" หลักเกณฑ์ในการทำทานคือการให้นั้น พอประมวลได้ดังนี้.–

– *พิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบก่อนให้*

– *ให้แก่พระสงฆ์ บุคคล และสัตว์ที่ควรให้*

- *ให้ของที่ดี มิใช่ของเสีย*
- *ให้ของมีประโยชน์ ไม่ใช่ของเป็นโทษเป็นพิษเป็นภัยอันตราย*
- *ให้ด้วยความเคารพนอบน้อม และสุภาพเรียบร้อย*
- *ทำจิตใจให้ดีแช่มชื่นทั้งก่อนให้ ขณะให้ และให้แล้ว*
- *ให้แล้ว ทั้งตัวผู้ให้และตัวผู้รับไม่เดือดร้อน*

ผลของทาน

ประเด็นสำคัญที่สุดในเรื่องของทาน คือเรื่องผลของทาน เพราะเป็นประเด็นจูงใจเร้าใจให้คนปฏิบัติธรรมะข้อทาน ตามธรรมดาคนเราทำอะไรแล้วก็ย่อมต้องการผลลัพธ์ หรือผลที่จะได้จากการกระทำนั้น ถ้าทำแล้วไม่ได้อะไรก็ไม่อยากทำ เช่นทำนาก็อยากได้ข้าว ทำการค้าก็อยากได้กำไร ซื้อล็อตเตอรี่ก็อยากถูกล็อตเตอรี่

ผลของทานนี้มีมากมายหลายประการ เป็นผลในรูปที่เป็นวัตถุก็มี เป็นผลในรูปที่เป็นนามธรรมก็มี ช่วยระยะเวลาที่จะได้ผลนั้น ก็มี ๒ ระยะ คือได้ผลทันตาเห็นในชาตินี้ก็มี รอไปได้ผลในชาติหน้าก็มี เหมือนการปลูกต้นไม้ ซึ่งได้ผลในเดือนที่ปลูกหรือปีที่ปลูกก็มี ไปได้ผลในเดือนต่อไปหรือปีต่อไปก็มี

สรุปแล้ว ผลของทานมี ๒ ลักษณะ คือผลในรูปที่เป็นวัตถุ เช่นเมื่อให้สิ่งของบางอย่างให้แก่ใครไป แล้วได้สิ่งของบางอย่างตอบแทนมาและผลในรูปที่เป็นนามธรรม คือเมื่อทำทานให้อะไรแก่ใครไปแล้วจะเป็นพระสงฆ์หรือบิดามารดาก็ตาม เราได้รับความสุขใจ สบายใจ มีคนรักนับถือยกย่องสรรเสริญ ผลของทานนี้ ถ้าจะพูดกันอีกสำนวนหนึ่งก็พูดได้ว่ามี ๒ ลักษณะ

คือ.–

– ผลในทางลบ

– ผลในทางบวก

ผลในทางลบ หมายความว่า การทำทานหรือให้ทานนั้นเป็นการลบความตระหนี่ขี้เหนียวลงไป เป็นการลบความโลภออกจากจิตใจ เป็นการลบความเห็นแก่ตัว และภาวะจิตใจคับแคบให้หมดไป ให้ทานมากเท่าไรความตระหนี่ ความโลภ ความเห็นแก่ตัว ความมีจิตใจคับแคบก็ถูกลบออกไปจากจิตใจมากเท่านั้น

ผลในทางบวก หมายความว่า การทำทานนั้น มีผลในทางวัตถุและนามธรรมเพิ่มขึ้นทั้งในชาตินี้และชาติต่อไป ผลในทางบวกนี้มีหลายอย่างคือ.– มีคนเคารพรักใคร่นับถือ มีคนพอใจคบหาสมาคมด้วย มีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ ยศตำแหน่งหน้าที่เจริญก้าวหน้า สง่าผ่าเผยในสังคม ให้ของถูกใจได้ของถูกใจ ให้ของดีเยี่ยมได้ของดีเยี่ยม ให้ของดีได้ของดี ให้ของประเสริฐสวยงามได้ของประเสริฐสวยงาม ให้อาหารได้กำลัง ให้เสื้อผ้า ได้ผิวพรรณดี ให้ยานพาหนะได้ความสะดวกความสุข ให้ประทีปแสงสว่างได้ดวงตาแจ่มใส ให้อายุได้อายุเช่นปล่อยสัตว์ให้มีชีวิตต่อไป ให้สิ่งที่ดีเลิศประเสริฐ ย่อมได้ความมีอายุยืน และยศศักดิ์สูงส่ง ให้ความสุขสะดวกแก่เขาย่อมได้ความสุขสะดวก ได้มิตรไมตรีและการช่วยเหลืออย่างดี ให้ทานแก่บุคคลที่ดีเลิศ ได้อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สุข และกำลังอันดีเลิศ เมื่อสิ้นชีวิตไปเกิดใหม่ย่อมได้เกิดใหม่ในที่ดีมีความสุข และมีทรัพย์สินสมบูรณ์

พระพุทธเจ้าตรัสสอนธรรมะข้อทานไว้ในเรื่องอะไรบ้าง ?

ธรรมะข้อทาน ถ้าเป็นคนก็ถูกใช้ให้ทำอะไรหลายหน้าที่ เพราะมีความรู้ความสามารถมาก พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องทานไว้ในหลายเรื่องด้วยกัน ในเรื่องการทำบุญก็ทรงสอนทานไว้เป็นข้อแรกที่เรียกว่า "ทานมัย" คือการทำบุญด้วยการให้ทาน ในเรื่องการครองรักครองเรือนก็ทรงสอนเรื่องทานไว้เป็นหลักการข้อหนึ่งโดยใช้ศัพท์ว่าจาคะ ในเรื่องครองใจผูกมัดจิตใจคนก็ทรงสอนเรื่องทานไว้เป็นข้อแรกใน ๔ ข้อ ในเรื่องทำให้คนรักเคารพ-นับถือและสร้างสามัคคีก็ทรงสอนเรื่องทานไว้ เป็นหลักการข้อหนึ่งใน ๖ ข้อ ในเรื่องการสร้างอำนาจวาสนาบารมี ก็ทรงสอนเรื่องทานไว้เป็นข้อแรกในจำนวนหลักการ ๑๐ ข้อ ในทศพิธราชธรรมคือธรรมสำหรับพระราชาพึงปฏิบัติหรือผู้นำพึงปฏิบัติ ก็ทรงสอนเรื่องทานไว้เป็นข้อแรกในจำนวน ๑๐ ข้อ ในเรื่องมงคลชีวิตของชีวิตก็ทรงสอนเรื่องทานไว้ข้อ หนึ่ง ในจำ นวน หลัก ธรรม ๓๘ ข้อ ในเรื่องการปฏิสันถารก็ทรงสอนเรื่องทานไว้ด้วย ในการเสริมสร้างสัมพันธไมตรีก็ทรงสอนเรื่องทานไว้ด้วยข้อหนึ่ง

คำอธิษฐานเมื่อทำทาน

ในการทำทานทุกครั้ง คตินิยมของคนโบราณมักมีคำอธิษฐานประกอบด้วย เพราะคำอนุโมทนาของพระคือ "บทยถา" หรือคำสั้น ๆ ว่า "เอวํ โหตุ" ของพระนั้นเปิดโอกาสให้คนทำทานอธิษฐาน คำอธิษฐานเมื่อทำทานมี ๒ แบบคือ

— แบบลบ อิทํ เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ นิพฺพานปจฺจโย โหตุ (ขอทานของข้าพเจ้านี้จงทำให้ข้าพเจ้าหมดอาสวะกิเลส และเป็นปัจจัยให้ได้

บรรลุนิพพาน)

– แบบบวก อิมินา ปน ทาเนน มา เม ทาลิทฺทิยํ อหุ นตฺถิ วจนํ นาม มา อโหสิ ภวาภเว (ก็ด้วยทานนี้ขอความยากจนจงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า และขอคำว่า "ไม่มี" จงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าทุกภพทุกชาติ)

สรุปแล้วเรื่องทานนี้ เป็นคุณธรรมที่สร้างคุณลักษณะนิสัยอันงดงามน่าประทับใจ น่ารัก น่าเคารพนับถือ และน่ายกย่องสรรเสริญ เป็นคุณธรรมที่มีคุณค่าในทางสร้างสรรค์จรรโลงชีวิตสังคมและโลก ชีวิตจะคับแคบ สังคมจะเดือดร้อน โลกจะพินาศประลัยหากขาดคุณธรรมข้อทานนี้วัดวาอารามที่สวยงาม โรงเรียนที่มีผู้ศรัทธาสร้างโดยเฉพาะ โรงพยาบาลหรือตึกอาคารผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่มีผู้ศรัทธาสร้างโดยเฉพาะจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากคนเราขาดคุณธรรมข้อทานนี้น้ำตาเพื่อนมนุษย์ผู้ประสบภัย เช่น อัคคีภัยหรืออุทกภัยจะไหลไม่หยุดหากคนไทยเราขาดคุณธรรมข้อทานนี้

ทานคือการให้ ถ้าคิดกันอย่างลึกซึ้ง การให้ก็คือการได้ หรือถ้าคิดกันอย่างตื้น ๆ การให้คือการเสีย แต่เป็นการเสียเพื่อได้ การเสียบางอย่างนั้นเป็นการสูญเสียหรือเสียเพื่อเสีย เช่นทรัพย์สินถูกไฟไหม้ ถูกโจรผู้ร้ายแย่งชิง แต่การเสียในกรณีทานนี้ เป็นการเสียเพื่อได้ มิใช่เป็นการเสียเพื่อเสีย หรือสูญเสียโดยสิ้นเชิงทุกประการ

เพราะฉะนั้น ถ้าต้องการได้ก็โปรดให้เถิด

"ช่อคูณ"

ในการพระราชทานเพลิงศพขุนบริบาลบรรพตเขตต์

ในวันเสาร์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๑๘ นี้ เจ้าภาพคือภรรยาและบุตรธิดา ได้จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกแจกแก่ญาติและท่านที่เคารพนับถือ ซึ่งได้กรุณามาร่วมในการพระราชทานเพลิงศพ ในการนี้คณะเจ้าภาพประสงค์ที่จะให้ข้าพเจ้าหาเรื่องมาร่วมจัดพิมพ์หนังสือดังกล่าวนี้ด้วย

ในฐานะที่ข้าพเจ้ากับท่านขุนฯ เป็นญาติสนิทกัน ข้าพเจ้าเรียกท่านว่า "คุณพี่" เพราะท่านมีศักดิ์เป็นพี่ ข้าพเจ้าจะทำการกุศลสิ่งใดท่านขุนฯ ก็ไปร่วมด้วย และท่านขุนฯ จะทำการกุศลสิ่งใดข้าพเจ้าก็มาร่วมด้วยเสมอ จึงมีความสัมพันธ์ติดต่อกันมาถึงลูกหลาน ดังนั้นเมื่อข้าพเจ้าได้รับการติดต่อให้หาเรื่องมาร่วมจัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์นี้ ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีและเต็มใจร่วมการกุศลด้วย

ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นว่าเรื่อง "**นำทางทำบุญ**" เป็นเรื่องที่สาธุชนเราในพระพุทธศาสนาควรทราบ เพราะเป็นเรื่องเบื้องต้นในการบำเพ็ญกุศลในทางพระพุทธศาสนา จึงได้รวบรวมมาลงพิมพ์ไว้ หวังว่าเรื่อง "**นำทางทำบุญ**" ที่ข้าพเจ้านำมาลงในหนังสือนี้ จักอำนวยคุณประโยชน์แก่สาธุชนที่รับไปทุกท่าน ข้าพเจ้าจึงขออุทิศส่วนกุศลอันนี้ ให้แด่ท่านขุนบริบาลบรรพตเขตต์ ด้วยอำนาจกุศลส่วนนี้ขอท่านขุนฯ จงประสบแต่ความเกษมสุขในปรภพนั้น ๆ ตลอดกาล.

พระครูสุนทรวิริยานุวัตร
วัดกุฎีทอง สุพรรณบุรี
๒๖ มีนาคม ๒๕๑๘

นำทางทำบุญ



อาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะสีลานิ ยาจามะ (ว่า ๓ หน)

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๕ ประการ กับทั้งไตรสรณคมน์ (เพื่อประโยชน์จะรักษาต่าง ๆ กัน) ฯ

อาราธนาศีล ๘

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ-สีลานิ ยาจามะ (ว่า ๓ หน)

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอสมาทานศีล ๘ ประการ กับทั้งไตรสรณคมน์ (เพื่อประโยชน์จะรักษาต่าง ๆ กัน) ฯ

อาราธนาเจริญพระพุทธมนต์

วิปัตติปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

ขอพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย จงสวดพระปริตอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความพิบัติ และเพื่อจะให้สำเร็จสมบัติทั้งปวงแล เพื่อจะให้ความทุกข์ภัยและโรคทั้งสิ้นพินาศไป ฯ

อาราธนาพระเทศน์วันธรรมดา

พรหมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ

สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชังฯ

สัทธัมมะเภริง วินะยัญจะ กายัง สุตตัญจะ พันธัง อภิธัมมะจัมมัง อาโกฏะยันโต จะตุสัจจะ ทัณฑัง ปะโพธะเนยเย ปะริสายะ มัชเฌ

แท้จริง ท้าวสหัมบดีพรหมผู้เป็นอธิบดีของโลก ได้ประนมกรนมัส-การกราบทูลวิงวอนพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ประเสริฐ ว่าสัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีคือกิเลส ในปัญญาจักษุน้อยเบาบางอยู่มากในโลกนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงแสดงธรรม ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงทรงอนุเคราะห์หมู่สัตว์โลกเกิด

ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงทรงบันลือกลองคือพระสัทธรรม มีตัวกลองคือพระวินัยมีหนังหุ้มคือพระอภิธรรม มีเชือกขึงกรึงหนังหุ้มคือพระสูตร ด้วยไม้ตีคือพระจตุราริยสัจจ์ในท่ามกลางบริษัท จงให้โพธิไนยสัตว์ตรัสรู้เถิด ฯ

ถวายเครื่องบูชาพระ

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ ฯ

ข้าพเจ้า บูชาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ด้วยเครื่องสักการะนี้ ฯ

ถวายข้าวพระ

อิมัง สูปะพะยัญชะนะ สัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกังวะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ ฯ

ข้าพเจ้าบูชาซึ่งโภชนาแห่งข้าวสาลี ถึงพร้อมด้วยแกง กับ และน้ำอันประเสริฐนี้ แก่พระพุทธเจ้า ฯ

ถวายกระทงลอยประทีป

มะยัง อิมินา ปะทีเปนะ อะสุกายะ นัมมะทายะ นะทิยา ฐิตัง มุนิโน ปาทะวะลัญชัง อะภิปูเชมะ อะยัง ปะทีเปนะ มุนิโน ปาทะวะลัญชัง ปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอบูชา ซึ่งรอยพระพุทธบาท ที่ตั้งอยู่เหนือกองทรายในแม่น้ำ ชื่อว่านัมมทานทีโน้นด้วยประทีปนี้ อันว่าการบูชารอยพระพุทธบาทด้วยประทีปนี้ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายธง

มะยัง ภันเต อิมินา ธะชะปะฏาเกนะ ระตะนัตตะยัง อะภิปูเชมิ อะยัง ธะชะปะฏาเกนะ ระตะนัตตะยะปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอถวายบูชา ซึ่งพระรัตนตรัยด้วยธงผ้านี้ อันว่าการบูชาพระรัตนตรัยด้วยธงแผ่นผ้านี้ จงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญ ฯ

ถวายสังฆทาน
(ตั้งนโม ๓ หน)

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายสลากภัตต์

(ตั้งนโม ๓ หน)

เอตานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ อะสุกัฏฐาเน ฐะปิตานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ เอตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลายที่ตั้งไว้ ณ ที่โน้นนั้น ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหารกับบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายข้าวสาร

อิมานิ มะยัง ภันเต ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายข้าวสารกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับข้าวสาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายน้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย

สะระโท นามายัง ภันเต กาโล สัมปัตโต ยัตถะ ตะถาคะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ สาระทิกาพาเธนะ อาพาธิกานัง ภิกขูนัง ปัญจะ เภสัชชานิ อะนุญญาสิ สัปปินะวะนีตัง เตลัง มะธุ ผาณิตัง มะยันทานิ ตักกาละสะทิสัง สัมปัตตา ตัสสะ ภะคะวะโต ปัญญัตตานุคัง ทานัง ทาตุกามา เตสุ ปะริยาปันนัง มะธุง จะ เตลัง จะ ผาณิตัง จะ ภิกขูนัญเจวะ สามะเณรานัญจะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต อัยยา ยะถาวิภัตตัง มะธุทานัง จะ เตลัง จะ ผาณิตัง จะ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตะยะ สุขายะ ฯ

บัดนี้ สรทกาลมาถึงแล้ว ในกาลไรเล่า พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงอนุญาตยา ๕ อย่าง คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย แก่ภิกษุทั้งหลายผู้ป่วยไข้ด้วยโรคเกิดในสรทกาล บัดนี้ข้าพเจ้าทั้งหลายมาถึงกาลเช่นนั้นแล้ว ปรารถนาจะถวายทานตามพระพุทธบัญญัติของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นจึงถวายน้ำผึ้งเป็นยาอย่างหนึ่งกับน้ำมันน้ำอ้อย นับในยา ๕ อย่างนั้นแก่ภิกษุสามเณรทั้งหลาย ขอพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายจงรับมธุทานเตลทาน ผาณิตทาน ของข้าพเจ้าทั้งหลายตามที่ได้แจกไปนั้น ๆ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายทานสามัญ

อิทัง เม ทานัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัง สังวัตตะตุ มัยหัง มาตาปิตาทะโย ญาตะกา อิมัสสะ ทานัสสะ ปัตติง ละภันตุ มะมะ เจตะสาฯ

อันว่าทานของข้าพเจ้านี้ จงเป็นไปเพื่อญาติทั้งหลาย มีมารดา บิดา เป็นต้น ของข้าพเจ้า ขอบรรดาญาติทั้งหลาย มีมารดา บิดา เป็นต้น จงได้รับส่วนของทานนี้ ตามความประสงค์ของข้าพเจ้านั้น เทอญ ฯ

ถวายผ้าไตรอุทิศให้แก่ผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต ติจีวะรานิ อัยยัสสะ เทมะ สาธุ โน ภันเต อะยัง ติจีวะระปูชาวิปาโก อัมหากัง มาตาบีตุอาทีนัง ญาตีนัง กาละกะตานัง สังวัตตะตุ อัมหากัง มาตาบีตุอาทะโย ญาตะกา ทานะปัตติง ละภันตุ อัมหากัง เจตะสา ฯ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอถวายจีวรทั้ง ๓ นี้ แก่พระผู้เป็นเจ้า ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ อันว่าผลวิบากของการบูชาด้วยไตรจีวรนี้ จงเป็นไปเพื่อญาติทั้งหลาย มีมารดา บิดา ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เป็นต้น จงได้ส่วนแห่งทานนี้ ตามความประสงค์ของพวกข้าพเจ้าทั้งหลาย เทอญ ฯ

ถวายจตุปัจจัยทั้ง ๔

อิมานิ มะยัง ภันเต จะตุปัจจะยานิ อิธะ อาเนตวา ภิกขุสังฆัสสะ นิยยาเทมะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ จะตุปัจจะยานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้น้อมนำมาถวายแล้ว ซึ่งปัจจัยทั้ง ๔ ตั้งไว้ในที่นี้ ขอถวายแก่พระภิกษุสงฆ์จงรับซึ่งปัจจัยทั้งหลาย ๔ เหล่านี้ เพื่อให้เป็นประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

วิธีอธิษฐาน หรือ ความปรารถนา

ก่อนที่จะบริจาคทาน ควรทำความรู้สึกหรือนึกน้อมเสียก่อนว่า ที่เราจะทำบุญและให้ทานในครั้งนี้มีความประสงค์อย่างไร ให้เป็นญาณสัมปยุตต์ คือ ให้เพื่อบำรุงพระพุทธศาสนา หรือให้ด้วยความกตัญญูกตเวที เพื่อการตอบแทนแก่ผู้มีคุณ หรือให้เพื่อประโยชน์ตนและความสุขคนอื่น หรือให้เพื่อสงเคราะห์ต่อเพื่อนร่วมโลก เกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม จัดเข้าในญาณสัมปยุตต์มีผลานิสงส์มาก ๆ (คำถวายนั้นว่าดังนี้)

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง โหตุ อะนาคะเต กาเลฯ

ขอให้ทานของเราที่ให้แล้วนั้น จงนำมาซึ่งมรรคผลธรรมพิเศษ สิ้นกิเลสอาสะวะ ณ เบื้องหน้า เทอญฯ

อีกบทหนึ่งว่าดังนี้ "อิทัง เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง โหตุ" จะใช้บทใดบทหนึ่งก็ได้แล้วแต่ความพอใจ

ครั้นถวายทานเสร็จแล้ว พึงกรวดน้ำบทใดบทหนึ่งก็ได้ คือ แผ่ส่วนบุญและตั้งปณิธานความปรารถนาว่าดังนี้

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อุปัชฌายา คุณุตตะรา อาจาริยูปะการา จะ มาตาปิตา จะ ญาตะกา ปิยา มะมัง สุริโย จันทิมา ราชา คุณะวันตา นะราปิ จะ พรัหมะมารา จะ อินทา จะ ตุโลกะปาลา จะ เทวะตา ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ ปุญญานิ ปะกะตานิ เม สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ ขิปปัง ปาเปถะ โว มะตังฯ อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุททิเสนะ จะ ขิปปาหัง สุละเภ เจวะ ตัณหุปาทานะเฉทะนัง เย สันตาเน หินา ธัมมา ยาวะ นิพพานะโต มะมัง นัสสันตุ

สัพพะทา เยวะ ยัตถะ ชาโตภะเว ภะเว อุชุจิตตัง สะติปัญญา สัลเลขวิริยัมหินา มารา ละภันตุ โน กาสัง กาตุญจะ วิริเยสุ เม พุทธาทิปะวะโร นาโถ ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม นาโถ ปัจเจ กะพุทโธ จะ สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง เต โสตตะมา นุภาเวนะ มาโรกาสัง ละภันตุ มาฯ

เพราะการบุญอันนี้ ขอเหล่าพระอุปัชฌายาจารย์ ผู้มีคุณยิ่ง และบิดามารดาคณาญาติ ทั้งพระอาทิตย์พระจันทร์และคนผู้มีคุณ อีกหมู่พรหม มารอินทร์ สิ้นทั้งท้าวจตุโลกบาลและพระยม รวมทั้งหมู่มนุษย์ ทั้งที่เป็นมิตร ทั้งที่เป็นกลาง ๆ ทั้งที่เป็นไพรี ตลอดถึงหมู่สัตว์สิ้นด้วยกัน จงเป็นผู้มีความสุขเถิด ฯ ขอบุญราศีที่ข้าพเจ้าได้ทำให้ปรากฏแล้ว จงอำนวยให้ซึ่งความสุข ๓ ประการ ขอท่านทั้งหลายจงพากันถึงอมตธรรมโดยเร็วเถิด อนึ่ง เพราะการบุญอันนี้แล การอุทิศส่วนกุศลนี้เป็นปัจจัย

ถวายผ้ากฐินอย่างมหานิกาย

อิมัง สะปะริวารัง กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ โอโณชะยามะ ฯ (ว่า ๓ หน)

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมผ้ากฐินจีวรกับบริวารนี้แก่พระสงฆ์ ฯ

ถวายผ้าป่า

เอตานิ มะยัง ภันเต จีวะรานิ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ เอตานิ จีวะรานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายจีวรทั้งหลายเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับจีวรทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายศาลาโรงธรรม

มะยัง ภันเต อิมัง สาลัง ธัมมะสะภายะ อุทิสสะ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัง จาตุทิสสานัง ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายศาลานี้ แก่พระสงฆ์อันมาแต่ทิศทั้ง ๔ ที่มาอยู่แล้วก็ดี ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับธรรมศาลานี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายเสนาสนะกุฎีวิหาร

อิมานิ มะยัง ภันเต เสนาสะนานิ อาคะตานาคะตัสสะ จาตุทิสัสสะ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ เสนาสะนานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายเสนาสนะเหล่านี้ แก่พระสงฆ์อันมาแต่ทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดี ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งเสนาสนะเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายเว็จกุฎี

มะยัง ภันเต อิมัง วัจจะกุฏิง อาคะตานาคะตัสสะ จาตุทิสัสสะ สังฆัสสะ โอโณ ชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัง วัจจะกุฏิง ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายเว็จกุฎีนี้ แก่พระสงฆ์อันมาแต่ทิศทั้ง ๔ ที่มาอยู่แล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดีข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า

ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับเว็จกุฎีนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลางสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ถวายสะพาน

มะยัง ภันเต อิมัง เสตุง มะหาชะนานัง สาธาระณัตถายะ นิยาเทมะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมัสมิง เสตุมหิ นิยยานิเต สันธิโก โหตุ อิทัง เสตุทานัง อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ ฯ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอมอบถวายซึ่งสะพานนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ทั่วไปแก่มหาชนทั้งหลาย ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงเป็นพยานแก่ข้าพเจ้า ทั้งหลายใน สะพานที่ ข้าพเจ้า ทั้งหลายได้มอบให้แล้วนี้ อันว่าเสตุทาวนี้จงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

ขอข้าพเจ้าพึงพลันได้พลันถึง ซึ่งธรรมเครื่องตัดตัณหาอุปาทานโดยสะดวก ขอธรรมอันลามกที่หมกอยู่ในสันดานของข้าพเจ้า จงพินาศในกาลทุกเมื่อตราบเท่าถึงนิพพานเทียว ข้าพเจ้าเกิดในภพใด ๆ ขอให้มีจิตซื่อตรงเฉลียวฉลาด มีความเพียรสามารถขูดเกลากิเลสในภพนั้นๆ ขอมารทั้งหลายผู้ลามกจงอย่าได้โอกาส เพื่อจะทำอันตรายในความเพียรของข้าพเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอย่างประเสริฐยอดเยี่ยม พระธรรมเจ้าเป็นที่พึ่งอันอุดม พระปัจเจกโพธิเป็นที่พึ่ง (อันดี) และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐยิ่งของข้าพเจ้า ด้วยอานุภาพอันอุดมของพระพุทธเจ้าเป็นต้นนั้น ขอมารจงอย่าได้โอกาสเลย ฯ

วิธีกรวดน้ำอย่างย่อ

อิทัง โน ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตโย



พิมพ์ที่

โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารอากาศ

บางซื่อ กรุงเทพมหานคร โทร. ๔๒๔๙๓

นาวาอากาศเอก อุดม อังสวานนท์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

พ.ศ. ๒๕๑๗